

TEM-analyyseja • 91/2019

Työllisyysaste-erot Pohjoismaissa ja eräitä taustatekijöitä niille

Johanna Alatalo – Liisa Larja – Heikki Räisänen

ISSN 1797 5271
ISBN 978 952 327 442 6

Työllisyysaste-erot Pohjoismaissa ja eräitä taustatekijöitä niille¹

Johanna Alatalo – Liisa Larja – Heikki Räisänen

Työ- ja elinkeinoministeriö
Ministry of Economic Affairs and Employment

Email: etunimi.sukunimi@tem.fi

Helsinki, huhtikuu 2019

¹ Aineistoa tämän julkaisun laatimiseksi ovat tuottaneet Liisa Larja, Johanna Alatalo ja Heikki Räisänen, joka on koornut julkaisun. Kiitos myös Erno Mähöselle ja Hanna Hämäläiselle aineistovinkeistä.

Tiivistelmä:

Pohjoismaat – etenkin Suomi – on totuttu näkemään useimpien hyvien asioiden kärjessä maailmassa. Pohjoismaiden väliset erot voivat silti olla huomattavia. Työllisyysessä Suomi jää jälkeen muista Pohjoismaista. Tässä paperissa kuvataan aluksi 1) työllisyyserojen tilanne, sitten tarkastellaan 2) eräitä olennaisia työllisyyden piirteitä ja tarkastellaan 3) talouskehitystä, tuottavuuden, palkkojen ja elinkeinorakenteen roolia, sitten edetään 4) eräiden työmarkkinainstituutioiden tarkasteluun ja lopuksi 5) yhteenvetoon.

Tämän suppeahkon tarkastelun² perusteella työllisyysaste on Suomessa jäljessä muita Pohjoismaita, mutta näin ei ole ollut pitemmällä aikavälillä kuin ikääntyneiden osalta. Suomi jää jälkeen muista verrokimaista kaikilla koulutusasteilla (perus-, keski- ja korkea-asteet) ja kaikissa ikäryhmissä ja sekä miesten että naisten osalta. Kokoaikatyöksi muutettuna Suomen työllisyysaste ei kuitenkaan enää jää Pohjoismaiden viimeiseksi, vaan nousee Tanskan ohi ja naisilla tämän lisäksi Norjan ohi. Työllisyyden yleisyydessä olemme siis hännillä, mutta teemme jossain määrin enemmän työtä kuin Tanskassa ja naisten osalta Norjassa. Tulos johtuu osaltaan Pohjoismaiden alhaisimmasta osa-aikatyöllisyydestä. Ja vaikka osa-aikaisia on meillä vähän, heistä muita useampi tekee työtään vastentahtoisesti. Suomessa on myös suhteellisen paljon työikäistä työvoiman ulkopuolista väestöä. Suomi oli ennen finanssikriisiä Pohjoismaiden kärjessä korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden 30–34-vuotiaiden osuudessa, nyt selkeästi viimeisenä. Koulutustaso onkin taantumassa.

Taloukasvu on ollut finanssikriisin jälkeen Suomessa muita jäljessä vuoteen 2016 saakka. Aivan viime vuosien talouskehityksessä olemme jo hyvää pohjoismaista tasoa. Lyhyen aikavälin vertailussa Suomi on sekä työn tuottavuudessa että työpanoksen lisäyksessä pärjännyt hyvin.

Eräiden työmarkkinainstituutioiden roolista ilmenee kiinnostavia seikkoja. Työsuhdeturvassa Suomi on Pohjoismaiden toiseksi väljimmän sääntelyn maa Islannin jälkeen. Sääntely on myös tasapainoista vaki-naisten ja määräaikaisten osalta, päinvastoin kuin Ruotsilla. Kollektiivi-irtisanomisissa Suomen sääntelyvaatimukset ovat reilusti keveimmät. Työsuhteen keskimääräinen kesto on Suomessa Pohjoismaiden pisin, mikä viittaa dynamiikan vähäisyyteen lyhytkestoisissa työsuhteissa. Ero Tanskaan on merkittävän suuri. Työntekijöiden järjestäytymisaste on Tanskan ja Ruotsin kanssa keskitasoa. Työvoimapolitiittisen rahoituksen piirissä Suomessa on ylivertainen työvoimaosuus, yli 16 % vuonna 2016. Vaikka osuus on sittemmin laskenut, on Suomen erityispiirre rakenteeltaan huomattavan passiivinen työvoimapolitiikka. Poliitiikan vahvasti koulutuspainotteinen profiili on myös hyvin erilainen kuin muilla Pohjoismailla: Ruotsi panostaa tukityöhön ja Tanska osatyökykyisten toimiin ja myös koulutukseen. Aktiivipoliitiikan meno-osuus on meillä ollut vain kolmanneksen luokkaa, kun parhaillaan Pohjoismaissa päästään kahteen kolmannekseen. Julkisen työvoimapolitiikan rahoitus on myös Suomessa pohjoismaisittain niukka. Se on kuitenkin ratkaiseva koko työvoimapolitiikan onnistumiselle. Työmarkkinoiden dynamiikka on Suomessa kohtuullista ja esimerkiksi irtisanottujen uudelleentyöllistyminen huipputasoa.

Asiasanat: työllisyysaste, Pohjoismaat, työllisyys, instituutiot, työvoimapolitiikka

² Muistiossa ei käsitellä ollenkaan esimerkiksi rakenteellista työttömyyttä, kohtaanto-ongelmia tai osaamisen ja koulutuspolitiikan roolia tai kannustinkysymyksiä ja työn verotusta. Ne kaikki ansaitsisivat huolellista analyysia.

Abstract

We have been used to see the Nordic Countries – and especially Finland – at the top of most good things in the World. Despite that, the differences across the Nordic countries can be remarkable. In terms of employment, Finland lags behind the other Nordics. This paper describes first 1) differences in employment followed by 2) some relevant aspects of employment and 3) economic development and the role of productivity, wages and business structures, 4) analysis of labour market institutions ja finally, 5) summary.

Based on this relatively brief analysis, **employment rate** in Finland lags behind other Nordics, but actually this has not been the case in the longer term, except for the elderly. Finland is left behind the others countries in the employment rate comparison at all educational levels (primary, secondary and tertiary levels), in all age groups and for both males and females. However, taking the full-time-equivalent employment rate into account, the Finnish rate is not at the bottom among Nordics, but rises over Denmark for both men and women, and besides this, for women over Norway, as well. So we are behind others in terms of how often people are employed, but we do somewhat more work than in Denmark and for women, also more than in Norway. This outcome is due to the fact, that the lowest part-time employment in the Nordic countries is found in Finland. And despite this, it is relatively more common in Finland to do part-time work unwillingly. There is also a relatively large population of those outside the labour market in Finland. Before the Financial Crisis, Finland was at the top among Nordics in tertiary educational attainment among 30–34-year-old-population, while this is now the contrary: Finland is the last one. Educational attainment is facing an erosion.

Since the Financial Crisis, **economic growth** in Finland has been lower than in other countries until 2016. In the last few years the economic development has reached good Nordic levels in Finland. In the short-term comparison, Finland has done well both in terms of productivity and labour input increase.

Analysing the **labour market institutions** sheds light for some interesting aspects. In Employment Protection Legislation (EPL), Finland stands as the second-lowest level regulator in the Nordics after Iceland. EPL regulation is also well balanced between regular and temporary workers, contrary to Sweden. In collective dismissals the Finnish regulation is clearly the lightest one. The Finnish average job tenure is the highest among the Nordics, which indicates low dynamics in jobs having had only short duration. The difference compared to Denmark is remarkably large. Employee unionization rate is, with Denmark and Sweden, on average Nordic levels. The population covered by labour market policy funding is outstandingly high in Finland, over 16 per cent in 2016. Despite the falling rate after that year, the problem for Finland is the most passive structure of labour market policy. The ALMP profile heavily emphasizing training is also very different from the rest of the countries, as Sweden invests in employment subsidies and Denmark in measures for disabled persons while also for training measures. The Finnish share of active measures out of total labour market policy expenditure has remained at about one third levels, while the best Nordic countries can reach two thirds' share. Funding of the Public Employment Service, the PES, has also been modest in Finland in Nordic standards. Yet, it is still decisive for the success of the whole labour market policy. Labour Market dynamics is on average levels in Finland and e.g. the re-employment rate of the displaced workers is on top levels.

Key words: Employment rate, Nordic Countries, Employment, Institutions, Labour Market Policy

SISÄLTÖ

1 Työllisyysasteet Pohjoismaissa.....	6
2 Eräitä työllisyyden piirteitä.....	10
3 Talouskehityksen rooli.....	13
3.1 Suomen talouskasvu ollut finanssikriisin jälkeen keskimäärin heikompaa kuin muissa Pohjoismaissa	13
3.2 Palkkojen, valuuttakurssien ja kustannuskilpailukyvyn rooli.....	14
3.3 Toimialarakenteen ja viennin rakenteen erot: selittävät osan työllisyseroista, mutta erot pienentyneet?	15
3.4 Tuottavuuden ja työpanoksen rooli talouskasvussa finanssikriisin jälkeen.....	16
4 Eräiden työmarkkinainstituutioiden rooli.....	17
4.1 Työsuhdeturvasäätely Pohjoismaissa	17
4.2 Työsuhteen kesto.....	18
4.3 Järjestäytymisaste	19
4.4 Työvoimapolitiikka.....	19
Yhteenveto	22
Lähteet	26
Liitteet	27
TEM-analyyseja -verkkójulkaisusarjassa aiemmin ilmestynyt	35

1 TYÖLLISYYSASTEET POHJOISMAISSA

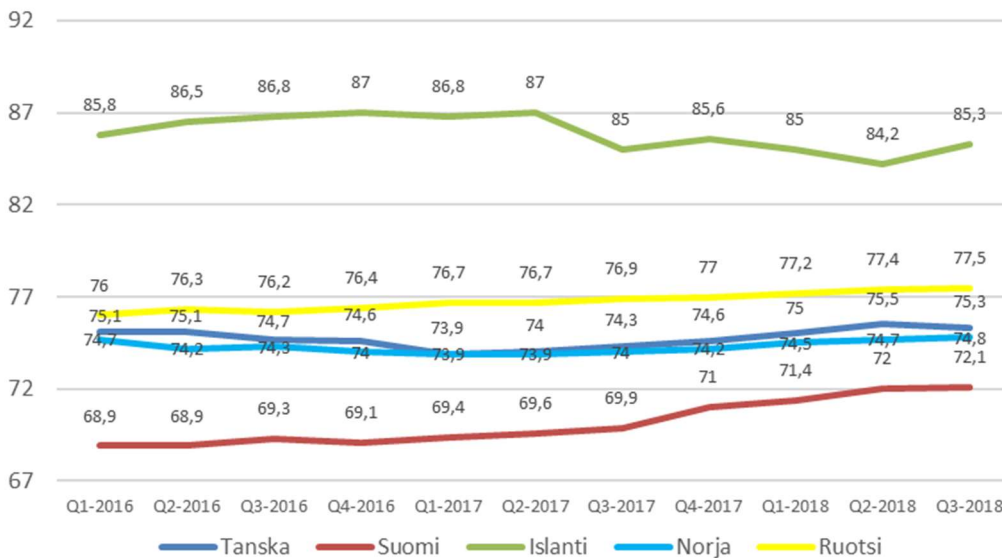
Tässä paperissa tarkastellaan Pohjoismaiden välisiä työllisyysaste-eroja ja haetaan joitain niiden taustalla olevia tekijöitä. Työllisyysasteita tarkastellaan paitsi kokonaisuutena, myös keskeisissä osaryhmissä. Lisäksi työmarkkinaosallistumista eritellään hieman yksityiskohtaisemmin.

Taustatekijöitä työllisyyseroille haetaan eri työmarkkinainstituutioiden toiminnasta sekä talous- ja työllisyyspolitiikasta.

Julkaisu koostuu viidestä osasta: 1) työllisyyserojen tilanteesta, 2) eräistä työllisyyden piirteistä, 3) talouden roolin tarkastelusta, 4) eräiden työmarkkinainstituutioiden roolin tarkastelusta ja 5) yhteenvedosta.

Tarkastelu painottuu kuvailevaan graafiseen analyysiin³. Lisäksi käytetään kirjallisuusanalyysia.

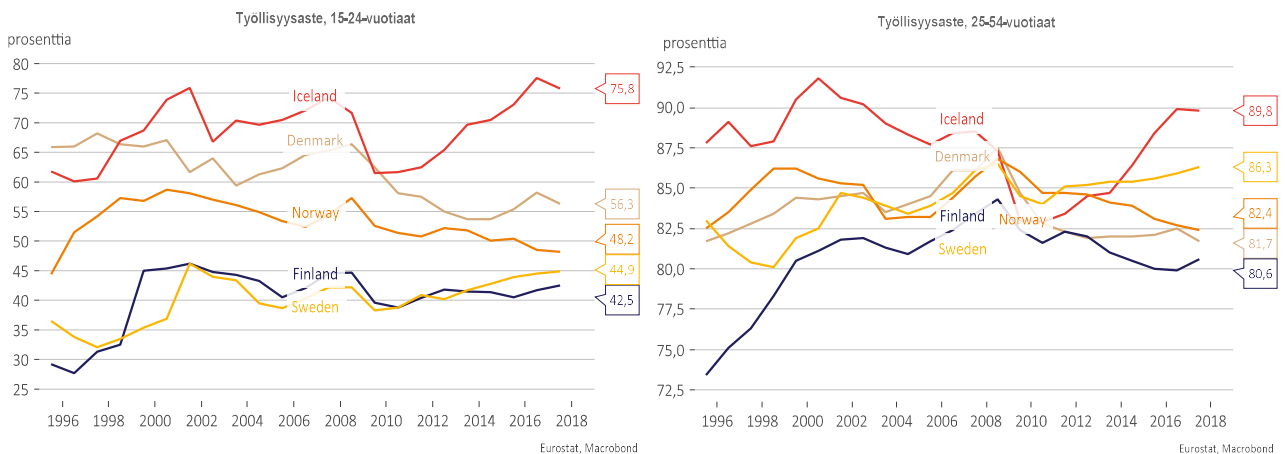
Kuvio 1. 15–64-vuotiaiden viimeaikaiset työllisyysasteet Pohjoismaissa kvartaaleittain, kausitasoitettut luvut (Lähde: OECD)

Islannissa työllisyys on pohjoismaisittainkin huipputasolla. Suomi on jäljessä muita maita, vaikka viimeaikainen kehitys onkin ollut vahvaa.

³ Graafit, joissa lukee "Macrobond", ovat jatkuvasti päivittyvinä myöhemminkin käytettävissä Macrobond –ohjelmiston TEM:n yhteisellä tilillä.

Kuviot 2a ja 2b. Työllisyysasteet ikäryhmittäin Pohjoismaissa (Lähde: Eurostat)

Nuorten työllisyys noudattelee samaa kuvaa, joskin Suomen ja Ruotsin ero on vain vähäinen. Yksi mahdollinen tulkinta nuorten työllisyysasteiden osin erisuuntaiseen kehitykseen finanssikriisin jälkeen voi liittyä talouskasvuun. Finanssikriisi vaikutti Islannissa voimakkaasti sekä talouskasvuun että työllisyyteen – mutta toipuminen oli melko nopeaa. Ruotsin talouskasvu puolestaan on finanssikriisin jälkeen ollut vahvempaa kuin Tanskan, jossa kasvu on ollut jokseenkin tasaista, mutta melko vaatimatonta. Norjan talouskasvu puolestaan on osin kytkeytynyt öljyn hintaan ja kysyntään. Tunnetusti Suomessa talouskasvu finanssikriisin jälkeen on vuosien 2010–2011 lyhyttä elpymistä ja viime vuosia lukuun ottamatta puuttunut. Yleensä nuorten työllisyys on reagoinut suhdanteisiin jonkin verran voimakkaammin kuin muiden ikäryhmien, ja niin on voinut olla tälläkin kertaa.

Samalla kuitenkin olisi hyvä selvittää tarkemmin niitä tekijöitä, jotka liittyvät nuorten työllisyysasteiden tasoeroihin Pohjoismaiden välillä. Nuorten kohdalla vielä työllisyysastetta olennaisempaa on katsoa koulutukseen osallistumista ja niiden nuorten osuutta, jotka ovat sekä työn että koulutuksen ulkopuolella (ns. NEET-osuudet, joita katsotaan toisaalla tässä raportissa).

25–54-vuotiaille ääripää on samat kuin muissakin ikäryhmissä, mutta Tanskan vertailuasema on nuorissa heikompi. Islannin palautuminen on ollut vahvaa. Talouskehityksen erot Pohjoismaiden välillä voivat selittää osaltaan myös 25–54-vuotiaiden työllisyysasteiden eroja.

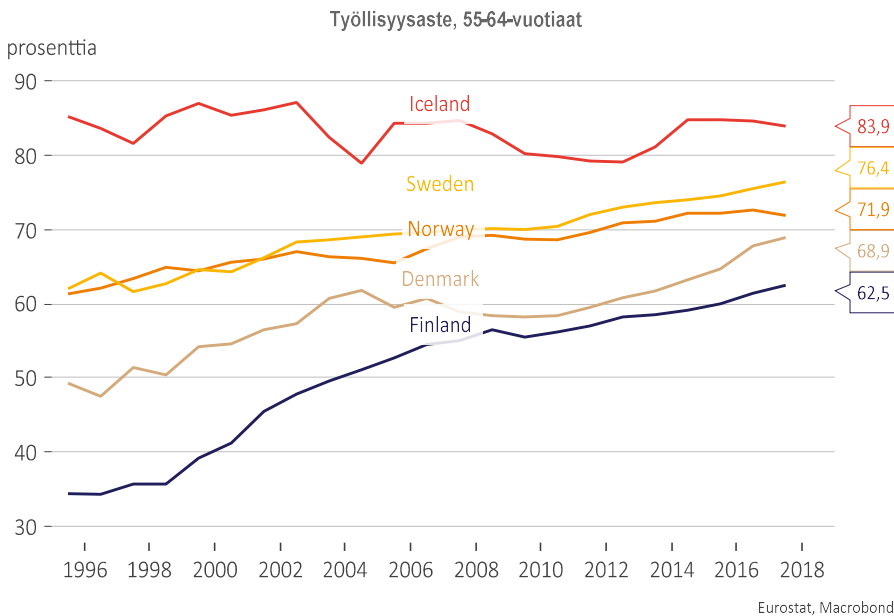
Suomen erityispiirteenä on lisäksi ollut voimakas teollisuuden rakennemuutos. Jos työllisyysasteita katsottaisiin Suomen osalta erikseen miesten ja naisten osalta, yksi päätelmä olisi, että Suomessa miesten työllisyys on kärsinyt naisia enemmän rakennemuutoksesta. Se on näkynyt myös siinä, että miesten työttömyys kasvoi naisia enemmän ja työvoiman ulkopuolella oleminen kasvoi voimakkaammin kuin naisilla; viime vuosien hyvä talouskasvu on kuitenkin kääntänyt kehityksen positiiviseen suuntaan.

Tarkempi ikäryhmittäinen tarkastelu Suomen osalta kertoisi myös sen, että 25–44-vuotiaiden ja 44–59-vuotiaiden osalta työllisyys, työttömyys ja työvoiman ulkopuolella olo on kehittynyt hieman eri tavoin useiden tekijöiden vuoksi. Yksinkertaisten voi sanoa, että 44–59-vuotiaat säilyttivät ehkä työpaikkansa finanssikriisin jälkeen hieman paremmin kuin 25–44-vuotiaat ja työllisyysasteiden lasku jäi vähäisemmäksi; vastavanlainen ilmiö on ollut nähtävissä useissa muissakin Euroopan maissa. Vielä tarkempi ikäjaottelu paljastaisi, että etenkin 55–59-vuotiaiden työllisyysasteet ovat jatkuvasti kasvaneet.

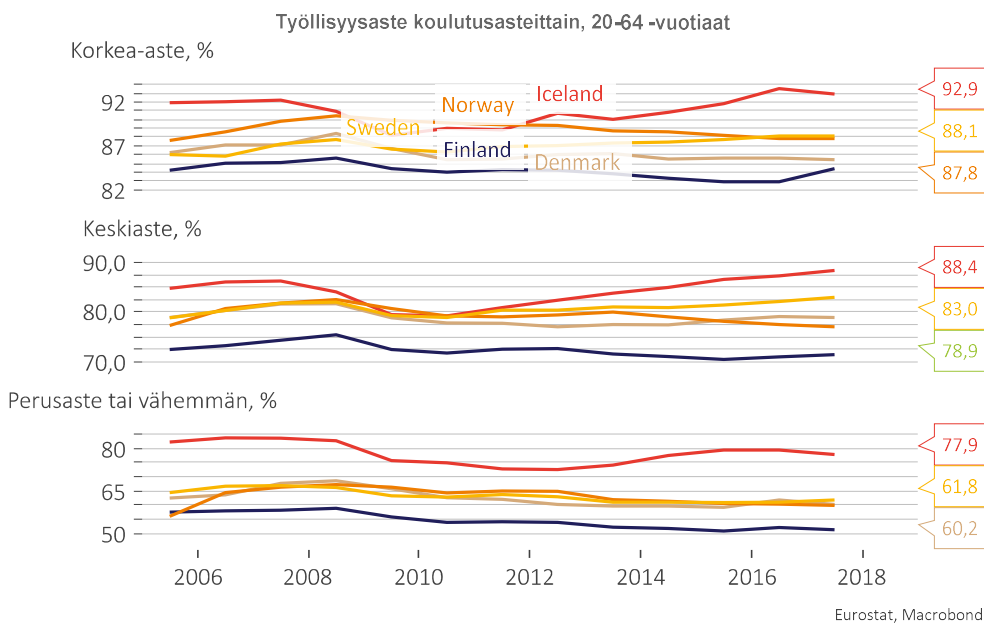
Työllisyysasteiden lasku finanssikriisin jälkeen näkyi luonnollisesti paitsi työttömyyden kasvuna, myös työvoiman ulkopuolella olon kasvuna – kuitenkin hieman eri tavoin eri ryhmissä. Syyt työvoiman ulkopuolella oloon miesten ja naisten välillä ovat kuitenkin varsin erilaiset, etenkin nuorten aikuisten kohdalla. Tunnetusti Suomessa kotihoidontuki on 25–39-vuotiaille naisilla yksi keskeinen työmarkkinoiden ulkopuolella olon syy ja se selittää suurelta osin sitä, miksi tässä ikäryhmässä työllisyysaste on miehiä matalampi. Se selittää osaltaan myös, miksi Suomi jää tässä ryhmässä jälkeen Ruotsista – eroa jää senkin jälkeen, kun tilastointikäytännöistä johtuvat tekijät on huomioitu.

25–39-vuotiaiden miesten työvoiman ulkopuolella olon kasvu ei kuitenkaan selity kotihoidontuella eikä myöskään sillä, että tässä ryhmässä olisi siirrytty aiempaa enemmän koulutukseen. Pikemminkin kyse lienee ollut pilotyöttömyyden kasvusta ja mahdollisesti joiltain osin muista erilaisista syistä. Osaltaan ilmiöllä on ehkä kytköksiä koulutustasoon. Näissä ikäryhmissä miesten koulutustaso on naisia matalampi ja yhdessä ja rakennemuutoksen kanssa miesten uudelleen työllistymisen vaikeudet ovat heijastuneet työllisyysasteiden laskuna, työttömyyden kasvuna ja työvoiman ulkopuolella olon kasvuna finanssikriisin jälkeen. Viime vuosien hyvä kehitys on kääntänyt suunnan positiiviseksi. Miesten koulutustason jääminen jälkeen ja vähäisempi uudelleenkoulutushalukkuus rakennemuutostilanteissa on kuitenkin haaste myös pidemmän aikavälin tarkastelussa.

Kuvio 3. Työllisyysaste 55–64-vuotiaiden ikäryhmässä (Lähde: Eurostat)

Kuvio 4. Työllisyysaste koulutusasteittain v. 2006–2018 (Lähde: Eurostat)

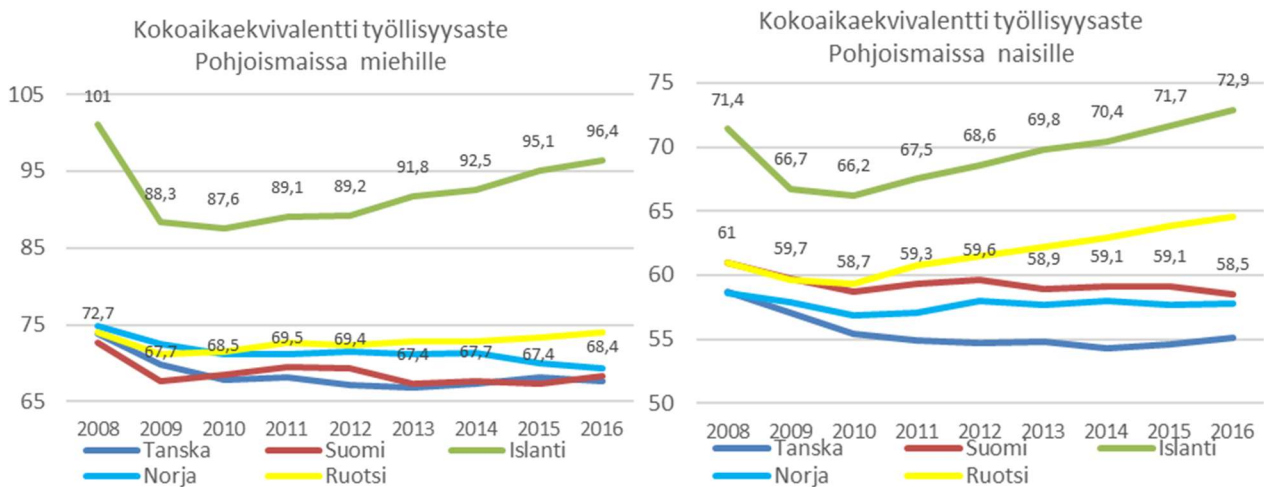

Islanti ja Suomi esiintyvät ääripäinä myös kaikilla koulutustasoilla. Suomen ero muihin Pohjoismaihin on sitä suurempi, mitä matalammin koulutetuista on kyse. Suomessa – toisin kuin vaikka Ruotsissa – trendi

oli finanssikriisin jälkeen laskeva myös korkeakoulutettujen ryhmässä, viime vuosiin saakka. Merkillepantavaa on myös keskiasteen koulutuksen saaneiden työllisyysasteen ero Suomen ja kaikkien muiden Pohjoismaiden välillä.

Etenkin perusasteella Islannin ero muihin on huimaava. Suomi on liki 10 %-yksikköä jäljessä muista perusasteen koulutettujen työllisyydessä. Ilman tarkempaa analyysia on vaikea sanoa, mistä on kyse. Ei kuitenkaan tunnu uskottavalta, että muissa Pohjoismaissa työpaikkarakenne olisi painottunut Suomea enemmän vähän koulutusta vaativiin tehtäviin – vaikka jossain määrin palvelusektorin merkitys voi olla suurempi. Kun Suomi on jäänyt jälkeksi muista Pohjoismaista myös koulutustasolla mitattuna, voi kysyä, onko Suomessa suurempi kuilu työnhakijoiden osaamisen ja työpaikoilla tarvittavan osaamisen välillä. Jos näin on, sen yksi ilmentymä voi olla juuri matalasti koulutettujen hyvin heikko työllisyysaste.

Kuviot 5a ja 5b. Koko-aikavälentti työllisyysaste Pohjoismaissa miehille ja naisille, v. 2008–2016, 15–64-vuotiaat, % (Lähde: Eurostat)

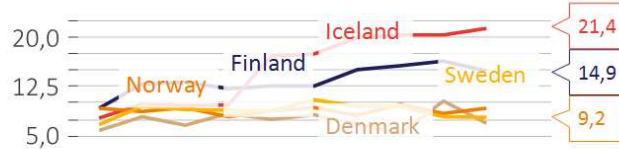
Kun tarkastellaan koko-aikatyöksi muutettua (koko-aikavälenttiä) työllisyysastetta, Suomi nouseekin jo miehissä Tanskan edelle vuonna 2016. Norja on myös käytännössä samalla tasolla, Ruotsi jonkin verran edellä ja Islanti omassa sfäärissään.

Naisten osalta Suomen suhteellinen asema paranee edelleen ja Norjakin jää jo taakse. Ero Ruotsiin ja etenkin Islantiin kuitenkin suuri.

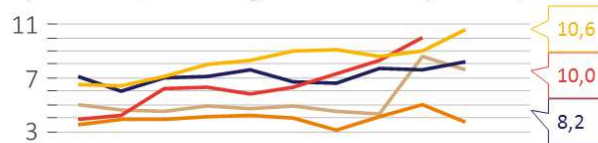
2 ERÄITÄ TYÖLLISYYDEN PIIRTEITÄ

Kuvio 6. Työvoimaan osallistumisaste sekä työvoiman ulkopuolisten työnhaku ja työhalukkuus, 25–54-vuotiaat (Lähde:Eurostat)

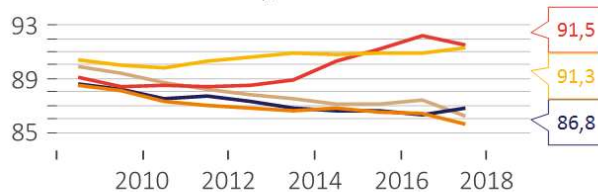
Persons Available to Work but Not Seeking (~piilotyöttömät), Percentage of Inactive Population, %

Persons Seeking Work but Not Immediately Available, Percentage of Inactive Population, %

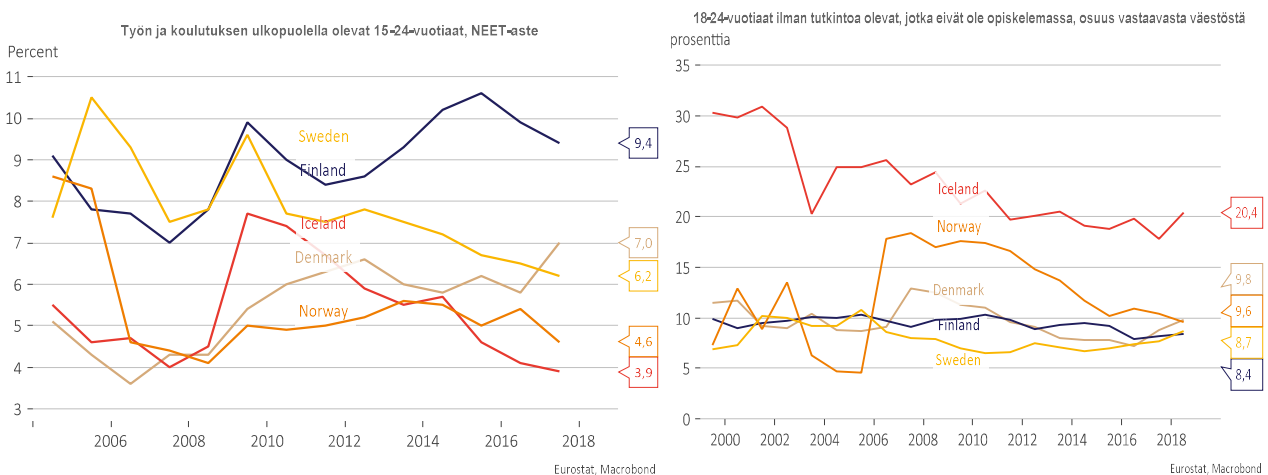
Activity rate (työvoimaan osallistumisaste), %

Eurostat, Macrobond

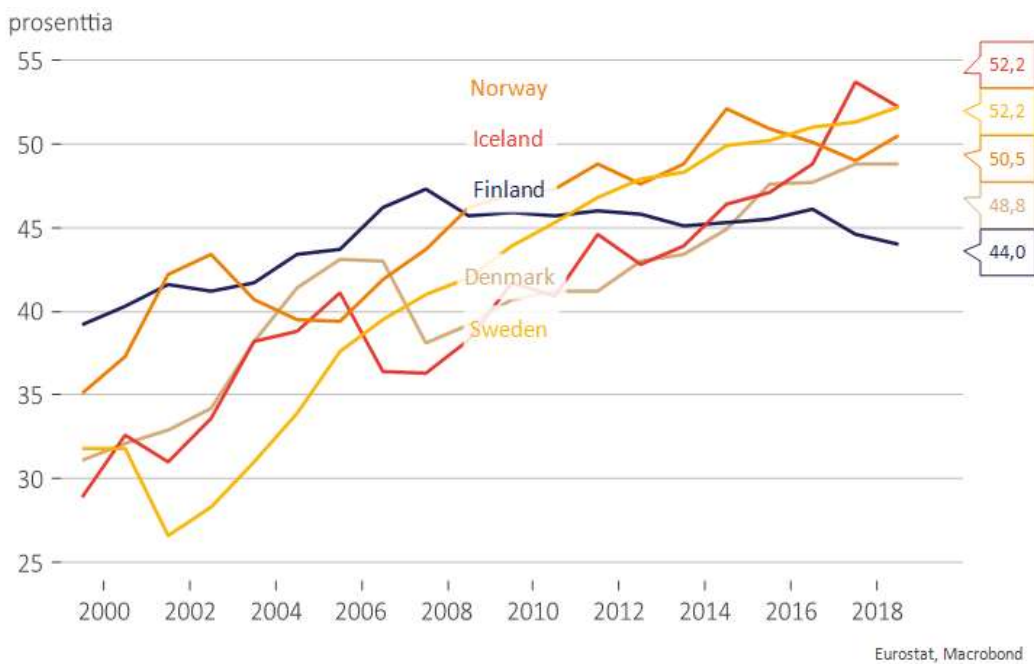
Työvoiman ulkopuolisissa ryhmissä Islannissa ja Suomessa on suhteellisen paljon henkilöitä, jotka voisivat ottaa työn vastaan tai hakevat työtä, mutta eivät ole työmarkkinoilla. Työvoimaan osallistumisasteen perusteella Islanti ja Ruotsi ovat onnistuneet integroimaan eniten väestöään työmarkkinoille.

Kuvio 8a ja 8b. Työn ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret (Lähde: Eurostat)

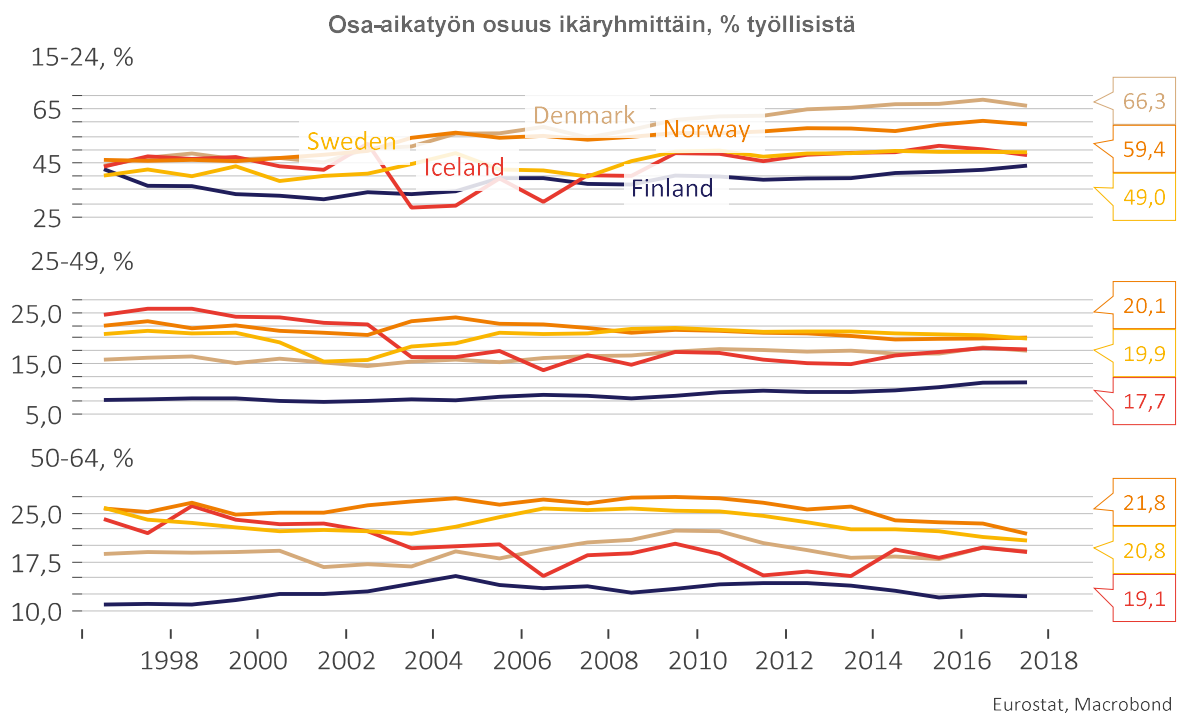
Työn ja koulutuksen ulkopuoliset nuoret on kehittynyt viime aikoina myönteisesti myös Suomessa, mutta taso on silti meillä heikoin. Islanti ja Norja pärjäävät tässä parhaiten. 18–24-vuotiaat henkilöt, jotka ovat ilman tutkintoa ja eivät ole opiskelemissa, saa korkeimman arvon Islannissa muiden maiden kehityskuvan konvergoituessa vajaan 10 %:n väestöosuuden tasolle.

Kuvio 9. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus, 30–34-vuotiaista (Lähde: Eurostat)

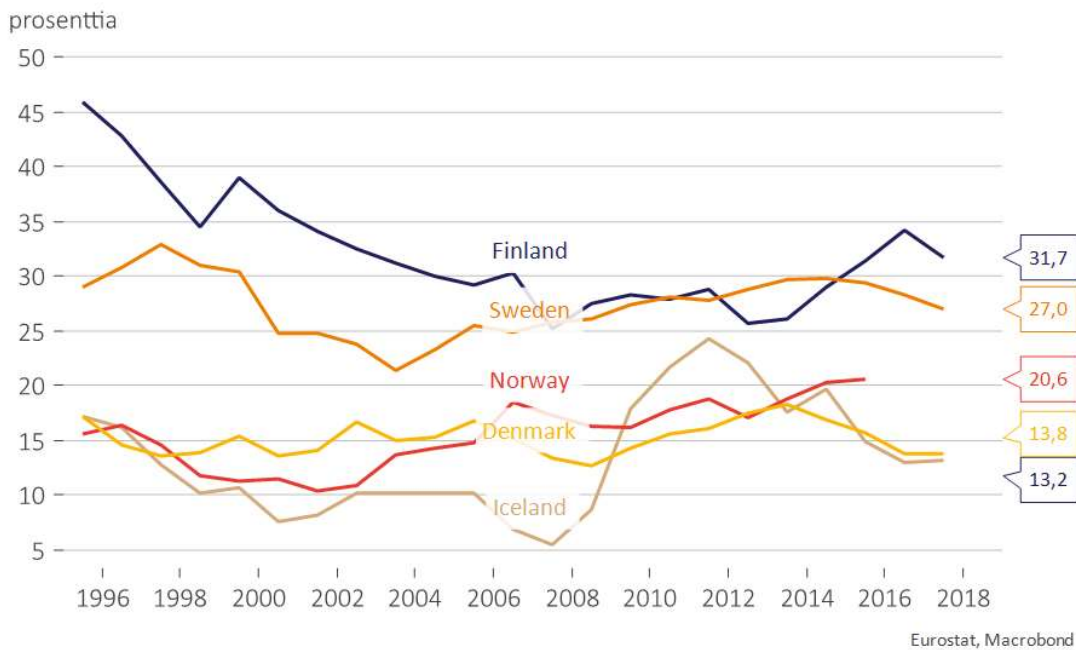
Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 30–34-vuotiaista väestöstä on nousutrendillä Suomea lukuun ottamatta muissa Pohjoismaissa. Suomi on jäänyt jo jälkeen muista.

Kuvio 10. Osa-aikatyön osuus ikäryhmittäin, v. 1998–2018 (Lähde: Eurostat)

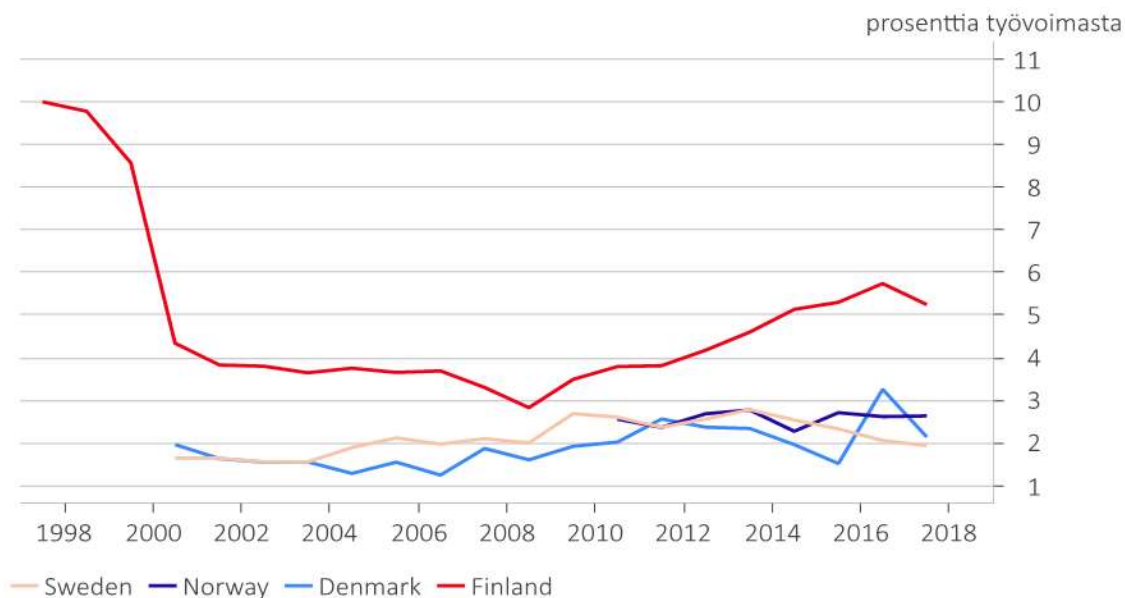
Osa-aikatyön osuus on alhaisin Suomessa kaikissa ikäryhmissä.

Kuvio 11. Vastentahtoinen osa-aikatyö, 15–64-vuotiaat, %-osuus osa-aikatyötä tekevistä työllisistä (Lähde: Eurostat)

Vaikka osa-aikatyötä on Suomessa vähän, siihen vastentahtoisesti suhtautuvia on suhteessa eniten. Myös Ruotsissa vastentahtoisien osuus on korkea.

Kuvio 12. Piilotyöttömät (marginally attached), osuus työvoimasta (Lähde: OECD)

”Marginaalisesti kiinnittyneet” ovat yli 15-vuotiaita henkilöitä, jotka eivät ole työssä tai hae työtä, mutta haluaisivat työhön ja ovat valmiita ottamaan sen vastaan tutkimusviikolla. He ovat hakeneet työtä viimeisen 12 kuukauden aikana. Suomessa käytetään tavallisesti piilotyöttömien -ilmaisua.

Piilotyöttömien osuus on Suomessa selvästi korkeampi kuin Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa.

3 TALOUSKEHITYKSEN ROOLI

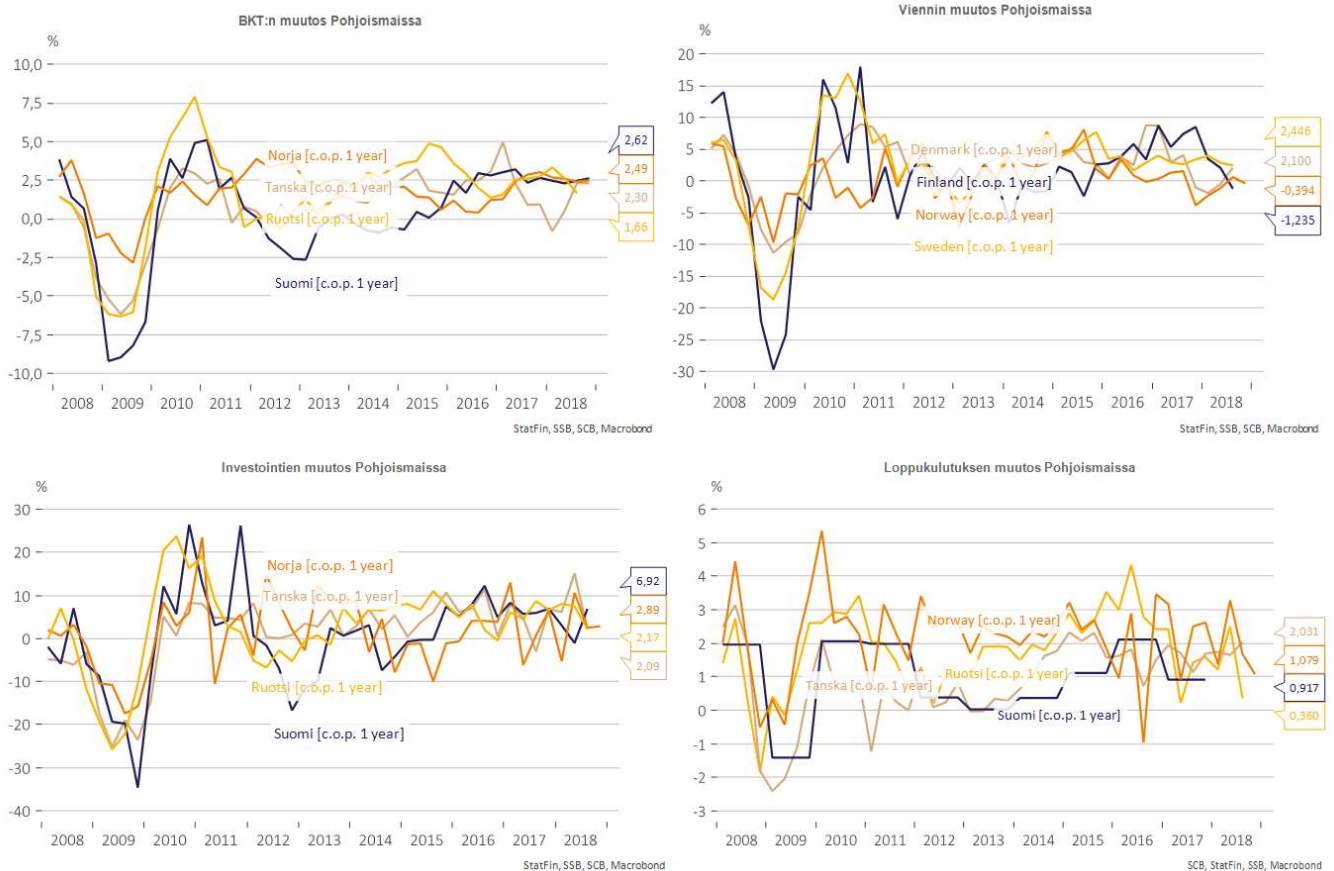
3.1 Suomen talouskasvu ollut finanssikriisin jälkeen keskimäärin heikompaa kuin muissa Pohjoismaissa

Työllisyysasteella mitattuna Ruotsi pärjää parhaiten Pohjoismaista. On vaikea eritellä, missä määrin kyse on ollut Ruotsin työvoimapolitiikasta, muita vahvemmassa talouskasvusta tai vaikkapa paremmasta palkkakurista ja/tai palkkajärjestelmän joustavuudesta (Suomeen verrattuna).

Työttömyysasteella mitattuna Norja on keskimäärin pärjännyt parhaiten. Kyse ei niinkään ehkä ole ollut siitä, että Norjan työmarkkinamalli olisi jotenkin ylivoimainen, vaan siitä, että talouskasvu on ollut varsin vahvaa (aivan viime vuosia lukuun ottamatta), ja siinä öljyvaroilla on ollut keskeinen rooli. Norjassa toisaalta työllisyysaste jää melko kauas Ruotsista. Norjassa työmarkkinoiden ulkopuolella on Ruotsia suurempi osuus ihmisiä – ja Norjan julkinen talous kestää sen.

Tanskan työmarkkinakehitys on finanssikriisin jälkeen ollut selvästi aiempaa heikompaa. 2000-luvun alussa Tanska tunnettiin joustoturva, ”flexicurity”-mallimaana ja EU:n korkeimman työllisyysasteen maana. Finanssikriisin jälkeen kehitys on ollut heikompaa. Toisaalta työmarkkinadynamiikka on Tanskassa ollut varsin hyvä (osaltaan pienet etäisyydet myös helpottavat). Tanskan Ruotsia heikompaa työmarkkinakehitystä kaikesti osaltaan selittää myös heikompi finanssikriisin jälkeinen talouskasvu.

Kuviot 13 a–d. BKT:n, viennin, investointien ja loppukulutuksen muutokset Pohjoismaissa v. 2008–2018 (Lähde: Tilastokeskus)

Suomen BKT:n lasku finanssikriisin jälkeen oli syvämpi kuin muissa Pohjoismaissa. Toisaalta vuosina 2010–2011 Suomen talouskasvu elpyi melko hyvin, vaikka ei yhtä hyvin kuin Ruotsissa. Myös työllisyys kasvoi melko hyvin. Öljyn kannattelemaa Norjaa lukuun ottamatta BKT:n kasvu notkahti vuodesta 2012

alkaen uudestaan kaikissa muissa Pohjoismaissa. Suomessa kuitenkin jälleen enemmän kuin Ruotsissa ja Tanskassa – Suomessa kasvu oli negatiivista, Ruotsi ja Tanska keikkuivat hetken nollakasvun molemmin puolin. Finanssikriisin jälkeen Ruotsin kasvu on ehkä ollut vahvinta tai ainakin vakainta; Norjan kasvu on vaihdellut öljyn hinnan ja kysynnän mukaan ja Tanskan kasvu on ollut Pohjoismaiden heikointa muutamana viimeisen vuoden ajan. Suomen kasvu jäi muista jälkeen aina vuoteen 2016 asti.

Suomen viennin romahdus oli muita kovempi finanssikriisin jälkeen. Lisäksi Suomen viennin kasvu oli selkeästi muita matalampaa vuosina 2014–2015. Kilpailukyky sopimuksen jälkeen Suomen viennin kasvu on ollut Pohjoismaisessa vertailussa hyvä, aivan viimeisiä tietoja lukuun ottamatta. Myös investoinnit romahtivat Suomessa finanssikriisin jälkeen voimakkaammin kuin muissa Pohjoismaissa. Sen jälkeenkin ”investointivaje” Suomessa on jatkunut ja ero etenkin Ruotsiin ja Tanskaan on ollut merkittävä; Norjan kehitys on ajoittunut toisin kuin muissa Pohjoismaissa. Loppukulutuksen lasku finanssikriisin jälkeen oli Suomessa merkittävämpi kuin Ruotsissa, mutta lievempi kuin Tanskassa, aina vuoteen 2012. Vuosina 2013–2016 loppukulutuksen kasvu Suomessa on ollut vaisumpaa kuin muissa Pohjoismaissa.

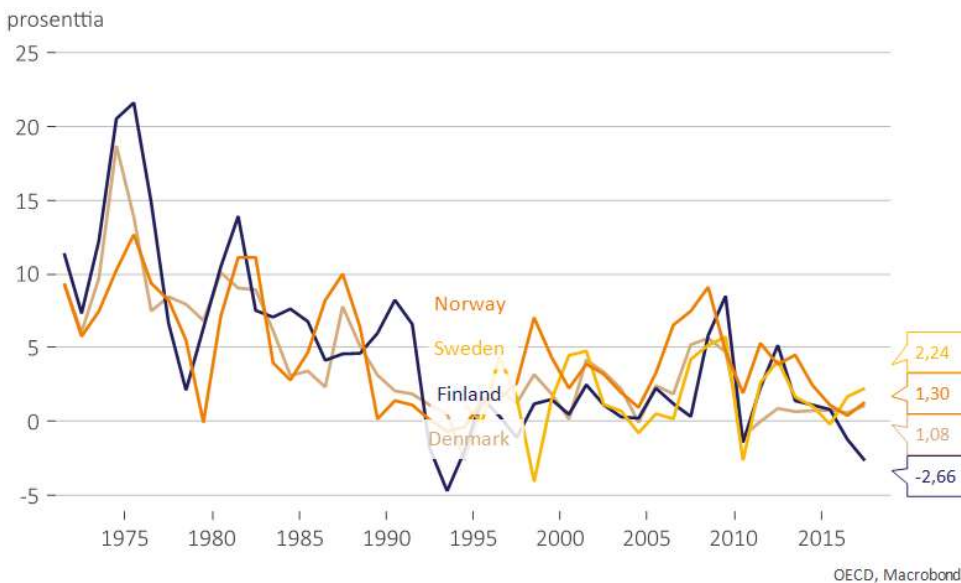
Summeerauksena voi sanoa, että Suomen talouskasvu on finanssikriisin jälkeisenä aikana ollut keskimäärin aneemisempaa kuin muissa Pohjoismaissa. BKT:n eri kysyntäerien rooli on eri vuosina vaihdellut, mutta keskimäärin kaikki kysyntäerät ovat kehittyneet vähän heikommin kuin muissa Pohjoismaissa. Talouskasvu heikkous selittää osaltaan sitä, että Suomen työllisyyskehityksen ero joinakin vuosina finanssikriisin jälkeen jopa kasvoi, etenkin verrattuna Ruotsiin, jossa talouskasvu oli useiden vuosien ajan hyvin vahvaa. Se ei kuitenkaan selitä sitä, miksi Suomessa työllisyysaste on ollut, joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta, muita Pohjoismaita heikompi myös esimerkiksi 2000-luvun alussa.

3.2 Palkkojen, valuuttakurssien ja kustannuskilpailukyvyyn rooli

Palkkajärjestelmän osalta pohdimme eroa Suomeen suhteessa Ruotsiin, jättäen muut Pohjoismaat tarkastelun ulkopuolelle. Ruotsin palkkojen sopimusjärjestelmää pidetään joustavampana kuin Suomen sopimusjärjestelmää ja se voi selittää osin työmarkkinoiden sopeutumista. Toisaalta Ruotsissa palkkojen sopimusjärjestelmää on kritisoitu liian jäykäksi (Wessman 2018). Wessman (2017) toteaa, että Ruotsissa inflaation vaarantavat palkankorotukset eivät ole kenenkään etu, mikä ilmeisesti osaltaan ylläpitää palkkakuria.

Suomi on Pohjoismaiden ainoa euromaa, jonka vuoksi voisi ajatella, että periaatteessa oma valuutta mahdollistaisi kustannuskilpailukyvyistä huolehtimisen ja siten vakaamman työllisyyskehityksen varsin helposti. Kuitenkin esimerkiksi Ruotsin keskuspankki on asettanut inflaatiotavoitteen kustannuskilpailukykytavoitteen edelle. Siten ehkä voi sanoa, että Suomen Ruotsia heikompi työllisyyskehitys ei mitenkään erityisesti selity sillä, että Ruotsilla on oma valuutta. Joka tapauksessa finanssikriisin jälkeen Ruotsissa palkkojen nousu on ollut kurinalaisempaa kuin Suomessa ja työttömyys kasvoi finanssikriisin jälkeen selvästi vähemmän.

Kuvio 14. Yksikkötyövoimakustannusten vuosimuutos Pohjoismaissa v. 1975–2015 (Lähde: OECD)

Toisaalta Ruotsin kilpailukyky on ollut kaikkea muuta kuin vakaa – johtuen kruunun kurssin heilahtelusta. Kun Suomen yksikkötyökustannukset vuonna 2009 nousivat ja heikensivät kustannuskilpailukykyä, samaan aikaan Ruotsin kustannuskilpailukyky parani reippaasti – heikon kruunun takia. Sittemmin Ruotsin kustannuskilpailukyky on kruunun vahvistuessa heikentynyt. Kilpailukyvyn kannalta kuitenkin keskeistä on ottaa huomioon myös ja etenkin muidenkin Suomen kilpailijamaiden yksikkötyökustannusten kehitys. Tässä kontekstissa joka tapauksessa selkein kilpailijamaamme on Ruotsi, eikä kustannuskilpailukykyero Ruotsiin verrattuna ole (keskimäärin) ollut merkittävä.

Vuodesta 2016 Suomen kustannuskilpailukyky puolestaan on parantunut, kilpailukyky sopimuksen seurauksena. Yksikkötyökustannuksilla mitattuna ero kilpailijamaihin on kaventunut myös siksi, että muissa maissa palkkojen nousu on ollut Suomea nopeampaa. Talouspolitiikan arviointineuvosto toteaa (Economic Policy Council Report 2018), että kilpailukyky sopimuksen vaikutus työllisyyteen näyttää suuremmalta ja jossain määrin vähemmän tilapäiseltä kuin he aiemmin (Economic Policy Council Report 2015) katsoivat. ETLAn (Kaitila ym. 2018; Vesa Vihriälän kolumni 23.11.2018) arvion mukaan kilpailukyky sopimuksen ja muiden politiikkatoimien vaikutus työllisyyden kasvuun olisi ollut noin 34 000 - 56 000 henkilöä.

3.3 Toimialarakenteen ja viennin rakenteen erot: selittävät osan työllisyseroista, mutta erot pienentyneet?

Suomen vienti on painottunut muita Pohjoismaita enemmän ns. investointihyödykkeiden vientiin; kuitenkin myös Ruotsin viennissä investointihyödykkeillä on merkitystä. Investointihyödykkeiden roolia ei siten pidä liioitella – ero Ruotsiin ei ole niin suuri, että selittäisi kokonaan edes vientikehityksen eroja.

Finanssikriisin jälkeinen romahdus oli Suomessa syvempi kuin muissa Pohjoismaissa, koska meillä koettiin samalla voimakas teollisuuden rakennemuutos. Lisäksi myös Venäjän viennin supistuminen syvensi pudotusta useiden vuosien ajan.

Kahden viimeisen vuoden aikana Suomen palveluvienti on kasvanut jopa paremmin kuin Ruotsin – mutta tätä ennen Ruotsi on ollut huomattavasti edellä ja ilmeisesti tasoltaan edelleen on. Norjan erityispiirre on öljy, jonka kysynnän ja hinnan vaihtelut ovat merkittäviä Norjan viennin ja talouskasvun kannalta.

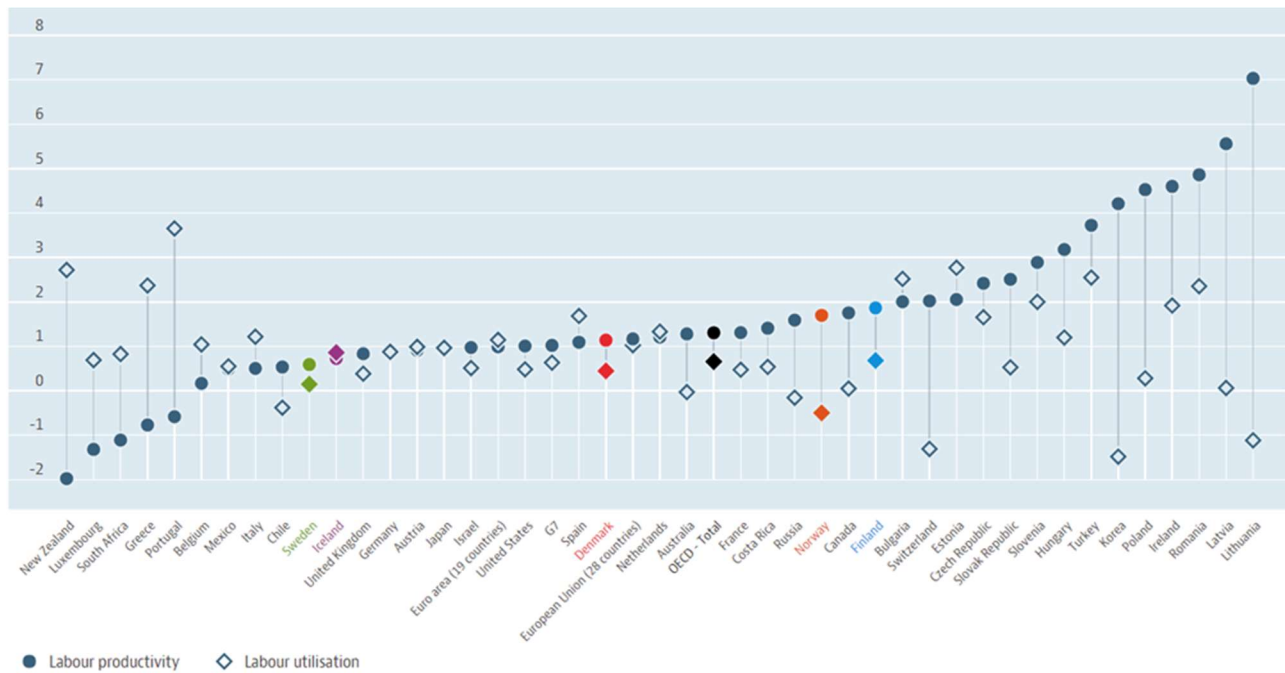
Palvelusektorin koko on ollut muissa Pohjoismaissa Suomea suurempi; Suomessa palveluvaltaistuminen on tapahtunut hieman viiveellä; nyt ero pienentynyt. Myös julkisen sektorin osuus työllisistä vaikkapa Ruotsissa on ollut Suomea suurempi; Ruotsilla on ollut siihen varaakin, toisin kuin Suomella.

3.4 Tuottavuuden ja työpanoksen rooli talouskasvussa finanssikriisin jälkeen

Tuottavuuskasvun hidastuminen on ollut yleinen ilmiö ja huolenaihe ei vain Suomessa vaan ylipäätään kehittyneissä maissa. Alla olevassa, vuotta 2017 koskevassa tarkastelussa Suomi näyttää Pohjoismaista tuottavuudelta parhaana; pidemmän aikavälin tarkastelussa tilanne ei ole yhtä hyvä. Sama koskee työpanoksen käytön muutosta – Suomen hyvä sijoittuminen selittyy sillä, että työllisyys vihdoin kääntyi selvään kasvuun pitkään paikallaan polkeneen kehityksen jälkeen.

Liitteessä (liitetaulukko 1) oleva taulukko kertoo, kuinka finanssikriisi vähensi työllisyyttä (mitattuna työtunneilla henkeä kohti) rajuimmin Islannissa; toisaalta Islanti myös toipui tässä mielessä hyvin nopeasti. Työpanoksen käytöllä mitattuna Suomen toipuminen kesti pisimpään, vaikka tilapäinen koheneminen nähtiin vuonna 2011. Myös Tanskassa toipuminen kesti melko pitkään. Ruotsissa työpanoksen käyttö finanssikriisin jälkeen on kasvanut pari vuotta lukuun ottamatta varsin hyvin. Norjan kehitys on ajoittunut hieman toisin kuin muissa Pohjoismaissa, johtuen öljyn kysynnästä ja hinnasta. Työllisyysastetarkastelussa erot Suomen ja joidenkin muiden Pohjoismaiden välillä näyttävät hieman suurempina johtuen osa-aikatyön laajuuden eroista.

Kuvio 15. Työn tuottavuus ja työpanos OECD-maissa v. 2017, vuosimuutos %, Pohjoismaat merkitty (Lähde: OECD)

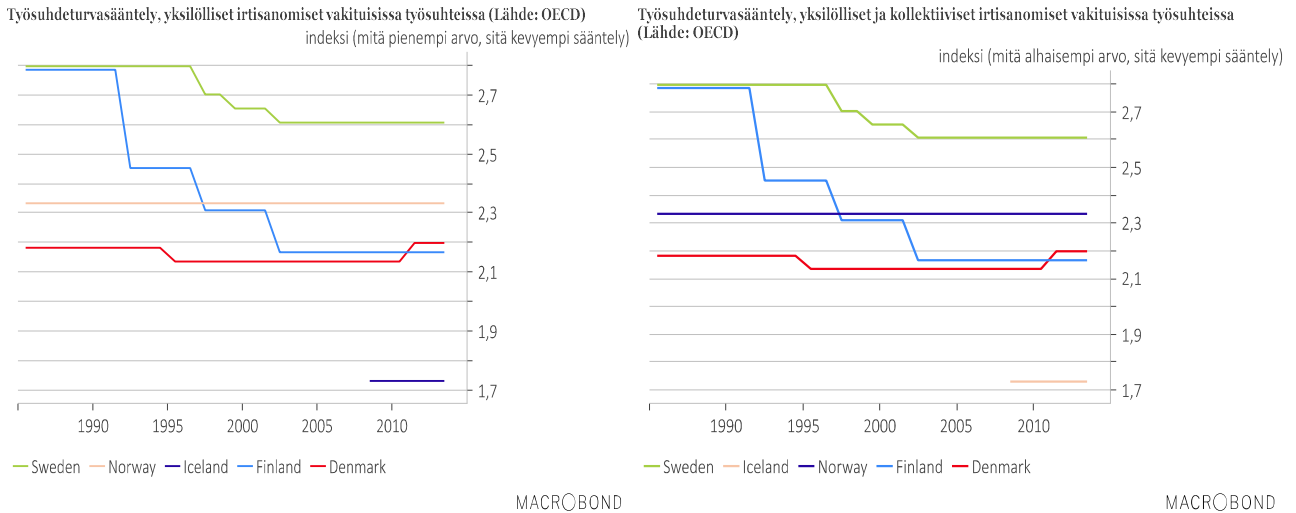

Kuviossa 15 on esitetty kaikki Pohjoismaat väreillä. Vuonna 2017 Suomen työn tuottavuus ja työpanoksen kasvu oli pohjoismaista kärkeä. Vain Islanti ohitti Suomen työpanoksen käytössä.

4 ERÄIDEN TYÖMARKKINAINSTITUUTIOIDEN ROOLI

4.1 Työsuhdeturvasäätely Pohjoismaissa

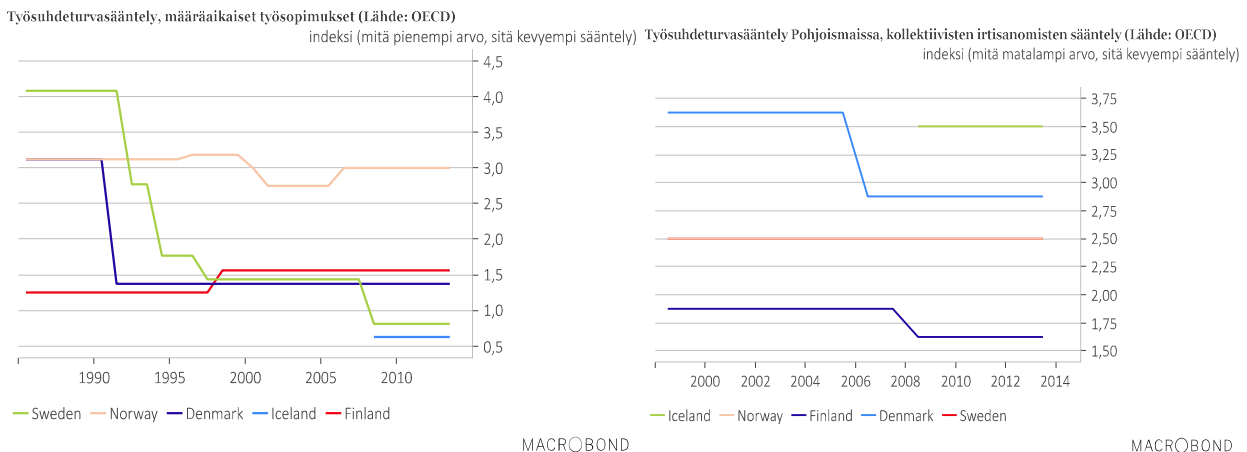
Kuviot 16a ja 16b. Työsuhdeturvasäätely vakituissa työsuhteissa (Lähde: OECD)

Islannin työsuhdeturvasäätely on kokonaisuutena selvästi keveintä ja Ruotsin muita tiukempaa Pohjoismaissa. Suomen kokonaissäätely on toiseksi keveintä, mutta käytännössä samalla tasolla joustavista työmarkkinoistaan tunnetun Tanskan kanssa.

Erot ovat hyvin samanlaiset yksilöllisissä irtisanomisissa vakituissa työsuhteissa kuin kokonaissäätelynkin erot. Yksilöllinenkin irtisanominen on Suomessa toiseksi keveimmin säädelty Pohjoismaissa.

Kuviot 17a ja 17b. Työsuhdeturvasäätely määräaikaisissa työsuhteissa (Lähde: OECD)

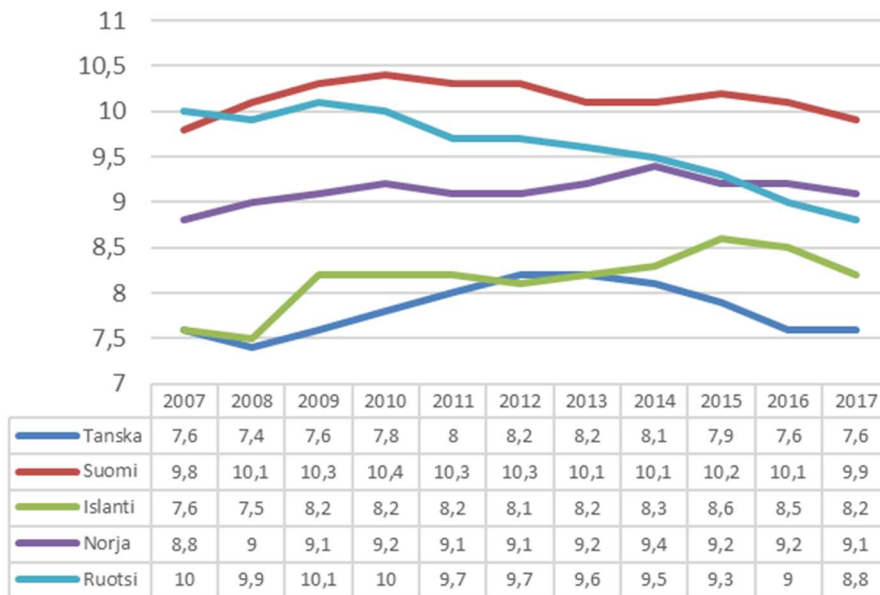
Tarkasteltaessa määräaikaisten työsuhteiden irtisanomissäätelyä, muuttuu kuva jonkin verran. Norjan säätely on selvästi muita tiukempaa, vastaavasti Islannin ja Ruotsin keveintä. Suomi ja Tanska ovat keskitasoa. Ruotsia lukuun ottamatta muiden maiden säätely on vakituisten ja määräaikaisten työsuhteiden osalta kohtuullisen konsistenttia. Ruotsin kevyt määräaikaisten ja tiukka vakituisten irtisanomisten säätely voi työmarkkinateorian mukaan aiheuttaa markkinoiden segmentoitumisriskiä, tässä tapauksessa jakoa sisäpiiriläisiin ja muihin.

Kollektiivisten irtisanomisten säätelyn lisävaatimukset ovat Suomessa selkeästi keveimmät. Islannin säätely on tässä tiukinta, Tanskan säätely on tässä myös jonkin verran muita tiukempaa.

Kokonaisuutena Suomen työsuhdeturvasääntely on Pohjoismaiden toiseksi keveintä. Vertailu muihin Pohjoismaihin ei anna tukea Suomen yksilöllisten irtisanomisten tiukasta sääntelystä. Suomen sääntely on myös erilaisten työsuhteiden osalta varsin tasapainoista.

4.2 Työsuhteen kesto

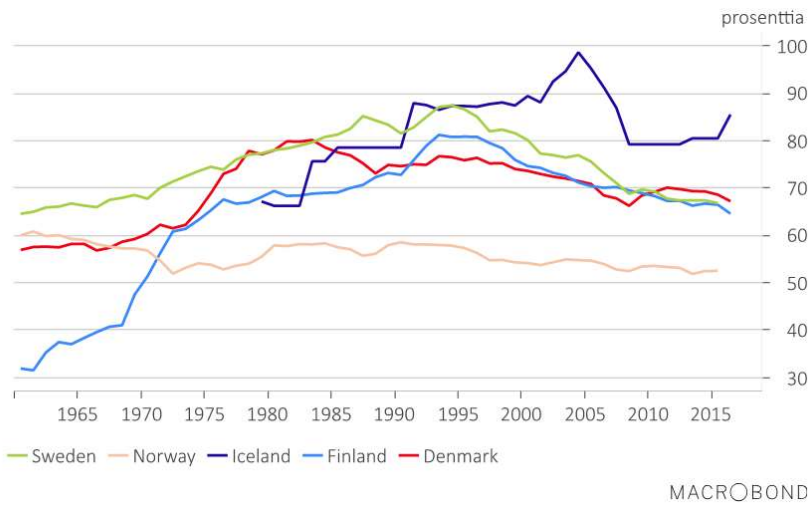
Kuvio 18. Keskimääräinen työsuhteen kesto, kaikki, vuotta (Lähde: OECD)

Työsuhteen keskimääräinen kesto ei ole yksiselitteinen indikaattori. Kun tulkinnan lähtökohtana pidetään sitä, että suuri resurssien uudelleenallokaatio ja voimakas työmarkkinoiden dynamiikka ja sitä kautta edellytykset tuottavuuden kasvulle ovat tärkeimpiä näkökohtia, on Suomen työsuhteiden kokonaiskesto varsin pitkä. Ero voimakkaimman dynamiikan Tanskaan on huomattavan suuri, 2,3 vuotta.

4.3 Järjestäytymisaste

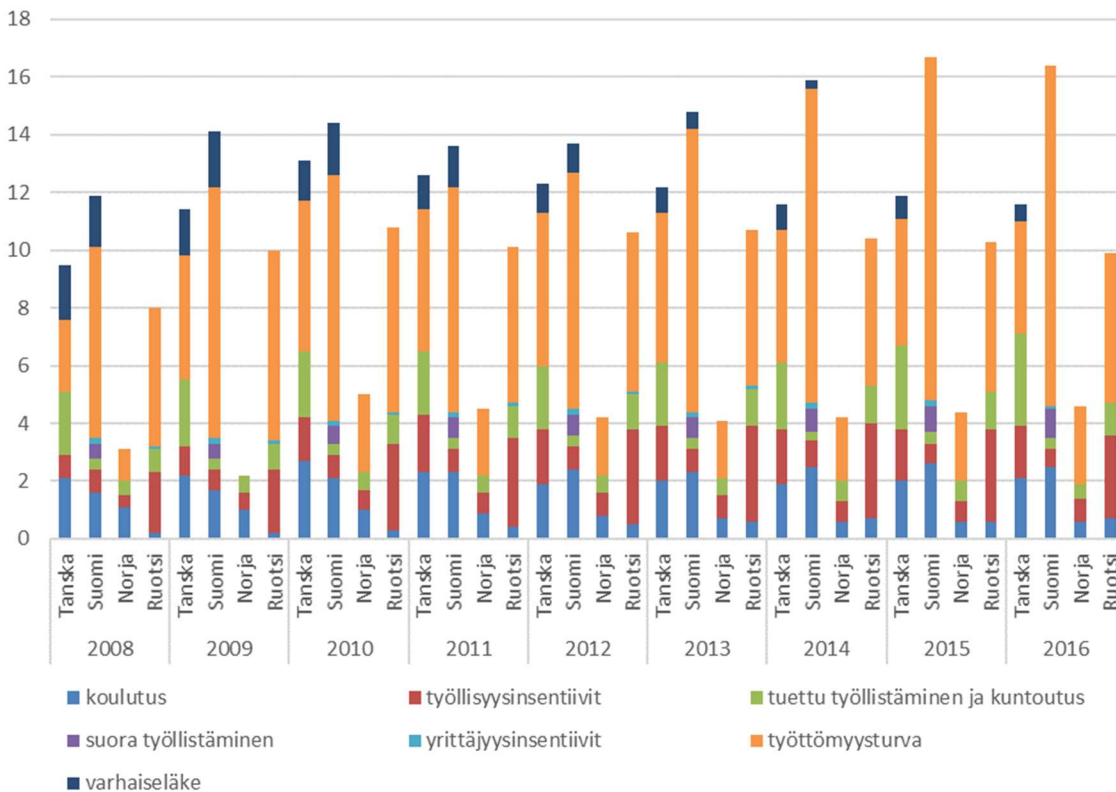
Kuvio 19. Työntekijöiden järjestäytymisaste, hallinnollisen aineiston perusteella (Lähde: OECD)

Järjestäytymisaste on alhaisin Norjassa ja korkein Islannissa muiden kolmen maan ollessa jokseenkin samalla tasolla. Viimeisin havainto on tässä vuodelta 2016.

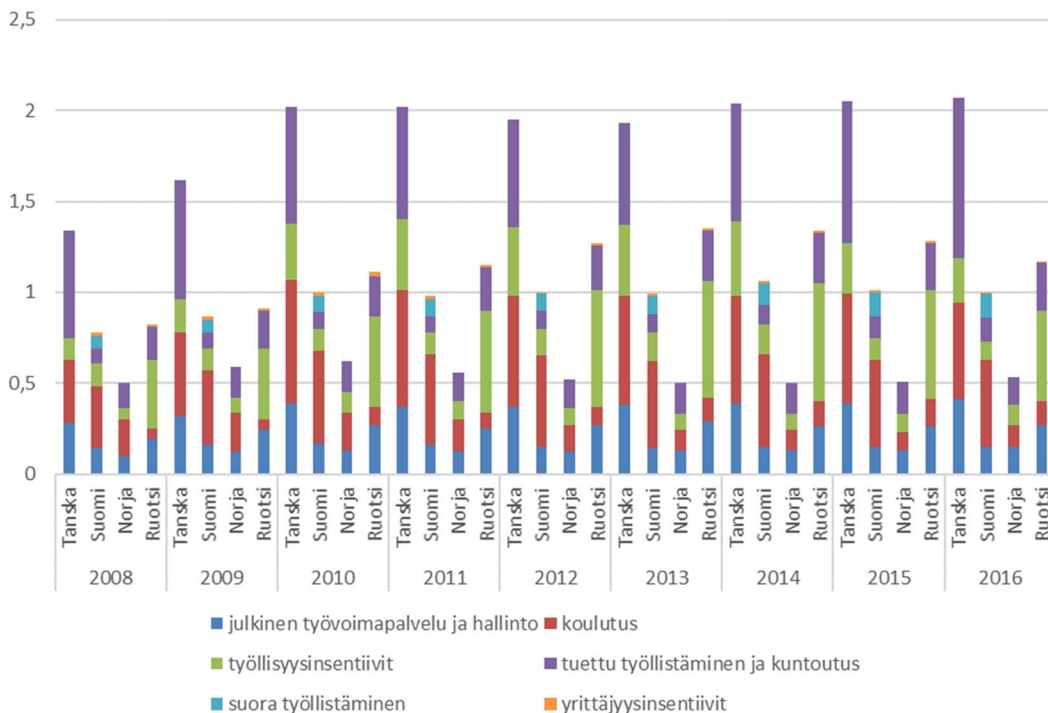
4.4 Työvoimapolitiikka

Kuvio 20. Työvoimapolitiikan aktiivi- ja passiivitoimien piirissä olevien varanto, % työvoimasta Pohjoismaissa v. 2008–2016 (Lähde: OECD)

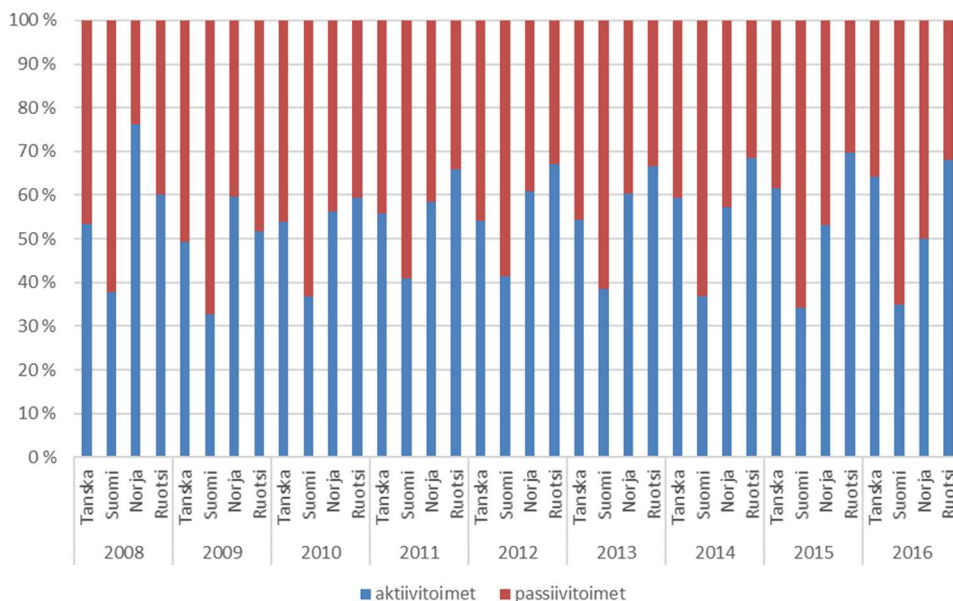
Työvoimapolitiikan piirissä olevien varanto osoittaa, että finanssikriisistä lähtien Suomessa on jokaisena tarkasteluvuonna Pohjoismaiden suurin osuus työvoimasta työvoimapolitiikan piirissä. Jopa keskimäärin yli 16 % työvoimasta oli meillä työvoimapolitiikan piirissä v. 2016, kun Norjassa osuus oli runsaat 4 %. Suomen aktiivipolitiikan piirissä olevien työvoimaosuus jää kuitenkin jälkeen etenkin Tanskalle, mutta myös Ruotsille, jonka kanssa ero on kuitenkin vuonna 2016 liki hävinnyt. Suomessa on erittäin huomattava työvoimaosuus passiiviturvan piirissä, esimerkiksi vuonna 2016 tämä oli 11,8 % työvoimasta, kun vastaava osuus oli Ruotsissa 5,2 %, Tanskassa 3,9 % ja Norjassa 2,7 %. Kuviosta havaitaan myös Suomen politiikan koulutuspainotteisuus, kun Ruotsi painottaa tukityöllistämistä selvästi eniten Pohjoismaista. Tanskassa myös (osatyökykyisten) tuettua työllistämistä ja kuntoutusta tarjotaan huomattavan suurelle työvoimaosuudelle, esimerkiksi vuonna 2016 Tanskassa osallistujavaranto oli keskimäärin 3,2 % työvoimasta, Ruotsissa tämä yli 1,1 %:iin, jäi Norjassa 0,5 ja Suomessa 0,4 %:iin.

Kuvio 21. Aktiivisen työvoimapolitiikan menot Pohjoismaissa v. 2008–2016, % bkt:sta (Lähde: OECD)

Suomessa suurin aktiivipolitiikan menoerä on koulutus, Ruotsissa vastaavasti tukityöllistäminen. Tanskassa tuettu työllistäminen ja kuntoutus on ollut viime vuosina suurin yksittäinen menoerä aktiivipolitiikassa, koulutus on myös merkittävä menolaji. Julkinen työvoimapalvelu ja hallinto on Tanskassa (0,41 %) ja Ruotsissa (0,27 %) selvästi Suomea ja Norjaa (molemmat 0,15 %) suurempi menolaji suhteessa bkt:hen v. 2016. Koska tämä menolaji koostuu käytännössä työvoimavirkailijoista ja teknologiasta, on sillä olennainen vaikutus kaikkien muiden ohjelmajien laadukkaaseen toimeenpanoon.

Kuvio 22. Aktiivi- ja passiivimenojen osuus työvoimapolitiikan kokonaismenoista v. 2008–2016, % (Lähde: OECD)

Suomessa aktiivipolitiikkaan on mennyt viime vuosina vain runsas kolmannes työvoimapolitiikan menoista. Ruotsissa ja Tanskassa menojen rakenne on voimakkaan aktiivipainotteinen, kun yli 60 % työvoimapolitiikan kokonaismenoista sijoitetaan aktiivitoimiin. Norjakin on selvästi aktiivisemmän työvoimapolitiikan harjoittaja kuin Suomi.

Suomi käyttää valtavat resurssit työvoimapolitiikkaan, mutta sijoittaa ne kahdelta kolmasosaltaan passiiviturvan maksamiseen. Tässä mielessä Suomi poikkeaa työvoimapolitiikan profiililtaan muista Pohjoismaista.

Kullander ja Tønnes Lönnroos (2016)⁴ analysoivat Pohjoismaiden työmarkkinoiden ohjausta, käytännössä työvoimapolitiittista ohjausta. Hei arvioivat Suomen ohjausjärjestelmän TE-toimistoon muita Pohjoismaita monimutkaisemmaksi (44). Työmarkkinaosapuolten rooli on myös erilainen eri maissa. Tanskassa, Ruotsissa ja Suomessa työttömyyskassat on organisoitu ns. Gent -mallin mukaan, jolloin ammattiliitoilla on yhteys kassoihin. Islannissa työvoimapolitiikkaa koskevat asiat käsitellään kolmikannassa. Tanskassa on myös käytössä kolmikanta ja työmarkkinaosapuolia konsultoidaan lainsäädännössä ennen kuin parlamentti päättää lainsäädännöstä. Tanskassa ja Suomessa käydään kolmikantakäsittelyjä uudistuksista. Tanskan järjestelmä on kuitenkin ainutlaatuinen kansainvälisesti siinä, että työmarkkinaosapuolet ovat Työmarkkinaneuvoston kautta mukana päättämässä. (65). Työmarkkinaosapuolten vaikutus on kuitenkin supistunut sekä Tanskassa, että Ruotsissa ja Suomessa. Ruotsissa työmarkkinaosapuolet vaikuttavat etenkin Työnvälityksen (Arbetsförmedlingen) kautta. Norjassa järjestöillä on epävirallinen rooli. Kullander ja Tønnes Lönnroos katsovat, että reformitahti on ollut Pohjoismaissa kova. He suosittelivat myös viranomaisten tiiviimpää yhteistyötä maiden välillä. Työvoimapolitiikan ohjaukseen he suosittelivat tavoitejohtamista aktivointiohjauksen sijaan. Yksityisten palvelujen hankinnassa itse hankinnan, kontrollin ja seurannan järjestelmät ovat ratkaisevia. Tässä he suosittelivat Pohjoismaisten työvoimaviranomaisten institutionalisoitua yhteistyötä, esimerkiksi Tanskassa, Suomessa ja Ruotsissa hankintalainsäädäntö on läheinen. Toimintajärjestelmien yhdistämisissä tuloksia ei usein saada lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä, esimerkkinä tästä tekijät mainitsevat Suomen TEM:n muodostamisen ja Norjan NAV-organisaation. Suomen järjestelmä mainitaan toisaalta myönteisessä sävyssä siinä, että se ei keskity vain tarjontapuoleen, vaan työ- ja elinkeinopolitiikan yhteistyön tiivistämisellä on keskitytty myös markkinoiden kysyntäpuoleen (164). Suomessa, Islannissa ja Ruotsissa kunnille koituneet kustannusrasitteet ovat johtaneet siihen, että ne ovat muuttuneet aktiivisiksi työvoimapolitiikan toimijoiksi. Yksityisissä hankinnoissa itse hankintapro-

⁴ Kullander, M. – Tønnes Lönnroos, L. (2016) Styrning av Arbetsmarknaden i Norden. TemaNord 2016:556, Nordiska Ministerrådet

sessi vie joskus enemmän huomiota kuin hankinnan sisältö. (165). Ruotsin ja osin Suomen järjestelmässä on riski, että kunnat minimoivat kustannuksia, eivätkä työttömyyttä. Rinnakkaisjärjestelmien riski on olemassa.

Kambur ja Pärnänen (2017)⁵ ovat vertailleet pienten lasten äitien työssäkäyntiä Ruotsin ja Suomen välillä. Yksi lähtökohtainen ero maiden välillä on se, että Ruotsissa vanhempainvapaalla olevat lasketaan työllisiksi, Suomessa työvoiman ulkopuolisiksi. Kambur ja Pärnänen vertaavat siksi työllisyysasteen ohella myös työssäoloastetta (ketkä todellisuudessa olivat tutkimusviikolla työssä) sekä osa-aikatyötä. Työssäoloaste työssäkäynnin mittarina kaventaa suomalaisten ja ruotsalaisten naisten välisen eron noin kahteen prosenttiyksikköön, kun se työllisyysasteella mitattuna on vajaa 6 prosenttiyksikköä. Miehillä vastaava ero supistuu noin 5 prosenttiyksikköön – työllisyysasteella mitattuna ero on 8 prosenttiyksikköä. Ruotsissa pienten lasten vanhemmat tekevät myös enemmän osa-aikatyötä kuin Suomessa.

Työttömyysturvan piirteistä edellä esitetty on kuvannut lähinnä järjestelmien kattavuutta yleisellä tasolla, mutta työttömyysturvan tasoa ja kestoa on myös tarpeen tarkastella. Se toteutetaan OECD:n tietokannoista saatavalla nettokorvausasteiden tarkastelulla vuodsta 2008 vuoteen 2018 ulottuvalla jaksolla. Tulokset on tehty viimeisimmistä vuosista. Kun nettokorvausasteisiin otetaan lisäksi huomioon hyvin pitkäkestoinen työttömyys, tulee myös työttömyyden kesto huomioon otetuksi. Tässä ei tarkastella niinkään järjestelmien ominaisuuksia sellaisenaan tai niiden saantikriteereitä (vrt. Langenbacher 2015), vaan nettokorvausasteita. Tarkastelua varten valittiin 2 tulotasoa (keskituloinen ja 67 % kestituloisesta), 2 työttömyyden kestoa (6 kk ja 60 kk), sekä 2 perhetyyppiä (yksinäinen henkilö sekä kaksi aikuista ja kaksi lasta, toinen aikuinen ei työssä). Aluksi tehtiin tarkastelu aiemmin keskituloisille niin, että asumistukia ei otettu huomioon ja sitten 67 % keskituloisista aiemmin ansaitseville niin, että myös asumistuet otettiin huomioon.

Ensimmäisen vertailun tulokset osoittavat, että Suomen korvausaste on kaikissa neljässä tapauksessa (yksinäiset 6 kk ja 60 kk sekä lapsiperheet 6 kk ja 60 kk) Pohjoismaiden keskimäinen, eikä siis poikkea keskitasosta. Korkein korvausaste on yksinäisillä henkilöillä Tanskassa, lyhytkestoisessa työttömyydessä myös Norjassa ja äärimmäisen pitkäkestoisessa myös Islannissa. Lapsiperheillä lyhytkestoisessa korkein nettokorvausaste on Tanskassa ja Norjassa ja pitkäkestoisimmassa tapauksessa Islannissa. Huomionarvoista on, että matalin korvausaste on kaikissa tapauksissa Ruotsissa, osin yhdessä muiden maiden kanssa.

Toisessa vertailussa työttömyyttä edeltävä palkkataso on 67 % keskituloisesta. Tässäkin korkein nettokorvausaste on Tanskalla kolmessa tapauksessa neljästä. Vain lapsiperheen 60 kk työttömyyden tapauksessa Tanska tiukentaa regiimiään Islannin kanssa tiukimmalle pohjoismaiselle tasolle. Suomi on yksinäisten tapauksissa keskitason korvausasteen Pohjoismaa, mutta lapsiperheille korkeimman korvausasteen maa yhdessä Norjan sekä lyhytkestoisissa työttömyyksissä Tanskan kanssa. Tässä tarkastelussa myös Ruotsi on kolmessa neljästä tapauksesta keskitasolla ja yksinäisten lyhytkestoisessa työttömyydessä Islannin kanssa tiukimman regiimin edustaja. Islanti on sitä kaikissa neljässä tapauksessa.

YHTEENVETO

Seuraavassa vedetään yhteen muistion tarkastelut taulukkomuodossa. Tämä toteutetaan kolmena taulukkona (taulukot 1–3), jossa taulukossa 1 tarkastellaan Pohjoismaiden eroja työllisyysasteissa ja työllisyyden ominaispiirteissä. Vertailtavina tässä ovat tasot. Taulukossa 2 tarkastellaan viimeaikaisen talouskehityksen eroja maiden välillä. Tarkastelussa ovat siis muutokset. Taulukossa 3 on vertailtu joitain keskeisiä työmarkkinainstituutioiden piirteitä maiden välillä. Pääasiassa vertailut tässä perustuvat tasojen tarkasteluihin. Osa piirteiden arvioinnista on tulkinnanvaraista. Tulkinnan perusteet on kuitenkin esitetty taulukon 1 ja 3 alaviitoissa.

⁵ Kambur – Pärnänen: Suomi–Ruotsi -vertailu: Pienten lasten äitien työssäoloissa ei suuria eroja. Tieto&Trendit 2017

Taulukko 1. Viimeaikaisten työllisyserojen piirteitä Pohjoismaiden välillä (tasojen vertailu)

muuttuja \ maa	Tanska	Suomi	Islanti	Norja	Ruotsi
viimeaikainen standardi-työllisyysaste 15–64 v.	+/-	-	+	+/-	+
viimeaikainen kokoaika-työllisyysaste 15–64 v.	-	+/-	+	+/-	+
15–24 v. työllisyys	+	-	+	+/-	-
25–54-v. työllisyys	-	-	+	+/-	+
55–64 v. työllisyys	-	-	+	+/-	+
perusasteen työllisyys	+/-	-	+	+/-	+/-
keskiasteen työllisyys	+/-	-	+	-	+
korkea-asteen työllisyys	-	-	+	+/-	+/-
työvoimaosuus 15–64 v.	+/-	-	+	+/-	+
15–24 v. NEET-aste	+/-	-	+	+	+/-
työttömyysaste	+/-	-	+	+	-
25–54 v. ulkopuolisten työnhaku ja työhalukkuus ⁶	+/-	-	-	+	+/-
18–24 v. ei työ tai opiskelu	+/-	+	-	+/-	+
korkea-asteen koulutus 30–34 v.	+/-	-	+	+/-	+
osa-aikatyö	+/-	-	+/-	+	+
vastentahtoinen osa-aikatyö	+	-	+	+/-	-
piilotyöttömyys	+	-	..	+/-	+

"+" = maa poikkeaa myönteisesti useimmista muista Pohjoismaista

"-" = maa poikkeaa kielteisesti useimmista muista Pohjoismaista

"+/-" = maa ei olennaisesti poikkea useimmista muista Pohjoismaista

".." = tieto puuttuu

Taulukon 1 kaksi ensimmäistä riviä ovat tärkeimmät tarkastelukohteet. Islanti ja Ruotsi pärjäävät parhaiten, sitten Norja, Tanska ja Suomi. Kannattaa huomata, ettei Suomi jää kokoaikatyöksi muutetussa (kokoaikaekvivalentissa) työllisyysasteessa enää niin paljoa jälkeen muista Pohjoismaista kuin tavanomaisen (standardi-) työllisyysasteen tarkastelussa. Eri osaryhmien piirteet vahvistavat kokonaiskuvaa. Tarkastelun 17 muuttujasta Islanti on Pohjoismaista parhaimmista 13 tekijän suhteen ja Ruotsi 10 tekijän osalta. Suomi on 15 muuttujan osalta heikointa tasoa. Mielenkiintoista on myös se, että Norja ja Tanska muodostavat pohjoismaisen työllisyyden "keskikastin", Norja lievästi paremmalla suoriutumisellaan.

⁶ Mikäli tällaisia työvoiman ulkopuolisia työtä hakevia tai työhaluisia ryhmiä on runsaasti, mutta he eivät ole työmarkkinoilla, viittaa se järjestelmän toimimattomuusongelmiin.

Taulukko 2. Viimeaikaisen talouskehityksen eroja Pohjoismaiden välillä

muuttuja \ maa	Tanska	Suomi	Islanti	Norja	Ruotsi
bkt:n muutos	-	+/-	..	+/-	+/-
viennin muutos	+/-	+	..	-	+
investointien muutos	+/-	+	..	-	+
loppukulutuksen muutos	+	+/-	..	+	+/-
työn tuottavuuden muutos	+/-	+	+	+/-	-
työpanoksen muutos	+/-	+/-	+	-	+/-
yksikkötyövoimakustannusten muutos	+/-	+	..	+/-	-

"+" = maa poikkeaa myönteisesti useimmista muista Pohjoismaista

"-" = maa poikkeaa kielteisesti useimmista muista Pohjoismaista

"+/-" = maa ei olennaisesti poikkea useimmista muista Pohjoismaista

".." = tieto puuttuu

Kokonaiskuva viimeaikaisessa talouskehityksessä on kuitenkin jo varsin erilainen kuin työllisyyden tasojen tarkastelu osoitti. Islannin tietoja puuttuu tässä paljon, mutta Suomi ja Islanti pärjäävät hyvin. Suomella on neljä myönteistä tulosta ja kolme keskitasoa olevaa suoriutumista. Norjan kehityskuva on viime vuosina muuttunut heikommaksi, vain yksi myönteinen, kolme keskitasosta ja kolme kielteistä suoriutumista. Ruotsin kehitys on taloudessa hieman Tanskaa parempi.

Taulukko 3. Työmarkkinainstituutioiden viimeaikaisia eroja Pohjoismaiden välillä

muuttuja \ maa	Tanska	Suomi	Islanti	Norja	Ruotsi
EPL, yksilöllinen + kollektiivinen vakituisessa ⁷	+/-	+/-	+	-	-
EPL, yksilöllinen vakituisessa	+/-	+/-	+	-	-
EPL, yksilöllinen määräaikaisessa	+/-	+/-	+	-	+
EPL, kollektiivisen lisävaatimukset	-	+	-	+/-	+/-
keskimääräinen työsuhteen kesto ⁸	+	-	+	+/-	+/-
järjestäytymisaste ⁹	+/-	+/-	+	-	+/-
LMP, rahoituksen piirissä olevat ¹⁰	+/-	-	..	+	+/-
LMP, aktiivipolitiikan menot ¹¹	+	+/-	..	-	+/-

⁷ Tiukka työsuhdeturvasääntely on tulkittu haittatekijäksi, koska sillä voi olla dynamiikkaa vähentäviä vaikutuksia.

⁸ Tulkinta perustuu tässä dynamiikan voimakkuuteen ja siten rakennemuutoksen ja tuottavuuden edellytysten kasvattamiseen. Mitä lyhyempi keskimääräinen kesto, sitä parempi. Job tenure -indikaattorin tulkinta ei ole kuitenkaan täysin kiistatonta, jos korostetaan turvallisuusaspektia.

⁹ Korkea järjestäytymisaste on tulkittu myönteiseksi piirteeksi, se liittyy työmarkkinaintressien organisoitumisen kattavuuteen.

¹⁰ rahoituksen piirissä olevien varannon laajuus suhteessa työvoimaan. Mitä suurempi osa työvoimasta työvoimapolitiikan rahoituksen piirissä, sen pahempi. Päätösperäisenä tämä ei seuraa suoraan työttömyyden laajuudesta.

¹¹ aktiivipolitiikan menot on arvioitu kokonaisuutena myönteiseksi eli mitä suurempi rahoitus, sen parempi

LMP, menojen aktiivisuusaste	+	-	..	+/-	+
työttömyysturvan nettokorvausaste, aiemmin keskituloisten vertailut ¹²	-	+/-	+/-	+/-	+
työttömyysturvan nettokorvausaste, aiemmin pienituloisten vertailut ¹³	-	+/-	+	+/-	+
työstä eroamisen dynamiikka	+	+	+/-	-	+/-
irtisanottujen uudelleen-työllistyminen	-	+	+

”+” = maa poikkeaa myönteisesti useimmista muista Pohjoismaista

”-” = maa poikkeaa kielteisesti useimmista muista Pohjoismaista

”+/-” = maa ei olennaisesti poikkea useimmista muista Pohjoismaista

”..” = tieto puuttuu

Työmarkkinainstituutioiden piirteitä ja osin toimintaa kuvaavassa taulukossa 3 Islanti on jälleen kärkisuo-riutuja, Ruotsi on kuitenkin hieman Tanskaa edellä ja tämä taas lievästi Suomea edellä. Norjan instituutiot saivat vain yhden myönteisen arvion, viisi keskitasoista ja kuusi kielteistä suoriutumisvertailuarviota.

Kokonaistarkasteluna voidaan sanoa, että Suomen viimeaikainen työllisyysero pohjoismaiseen kärkeen on suuri ja systemaattinen useiden tekijöiden suhteen, sen sijaan viimeaikainen talouskehitys on ollut Suomessa pohjoismaista kärkeä. Työmarkkinainstituutioiden toiminnassa kokonaisuutena Suomi jää selvästi Islannille, mutta on hyvin lähellä Ruotsia ja Tanskaa ja menee selvästi Norjan edelle.

Mielenkiintoista on muun muassa se, että Suomessa paljon esillä olleessa työsuhdeturvasääntelyssä Suomi on Islannin jälkeen toiseksi lievimmän sääntelytason maa ja kollektiivi-irtisanomisissa sääntely on meillä selvästi keveintä. Työsuhdeturvasääntely on myös tasapainoista vakituisten ja määräaikaisten työsuhteiden välillä, erityisesti verrattuna Ruotsiin. Työmarkkinoiden dynamiikka on Suomessa irtisanomisilla tarkasteltuna pohjoismaista kärkitasoa ja irtisanottujen uudelleentyöllistyminen samoin (samalla tiedossa olevaa maailman kärkeä yhdessä Ruotsin kanssa). Parantamista löytyy kuitenkin työsuhteiden kokonaisdynamiikasta, jossa työsuhteet ovat keskimäärin Pohjoismaiden pisimmät. Työvoimapolitiikassa laaja passiivinen rahoitus huonontaa kokonaiskuvaa, vaikka aktiivipolitiikka on sinällään laajaa. Valtava työvoimaosuus työvoimapolitiikan rahoituksen piirissä on kuitenkin aito ongelma, joka muodostuu passiiviturvan takia. Korvausasteet ovat sinänsä pääosin pohjoismaista keskitasoa, eräissä pienituloisten lapsiperheiden tapauksissa korkeita. Saantikriteerit selittävät passiivipolitiikan laajuutta.

Pohjoismaiden ministerineuvoston julkaisussa (Grunfelder, Julien – Rispling, Linus – Norlén, Gustaf (eds.) (2018) kiinnitetään huomiota siihen, että Islannin, Färsearten ja Ahvenanmaan työllisyysaste on kaikkein korkein Pohjoismaissa. Vastaavasti manner-Suomen (Pohjanmaata lukuun ottamatta), Grönlannin ja etelä-Sjellannin työllisyys on alueen alhaisimpia. Eräs huomionarvoinen seikka on Suomen ja Ruotsin huomattava, yli 20 prosenttiyksikön työllisyysero natiivien ja EU:n ulkopuolella syntyneiden henkilöiden välillä. Julkaisussa arvioidaan (s. 66), että Suomen alhaisen työllisyyden selityksiä ovat Venäjän kaupan hiipuminen, Nokia-klusterin irtisanomiset ja metsäteollisuuden automaatio. Nuo arviot tuskin kestävät kriittistä tarkastelua ja ovat vähintäänkin jälkijättöisiä tämän päivän näkökulmasta. Metsäteollisuuden automaation osalta selitys on myös varsin outo.

¹² ennen työttömyyttä keskituloisten vertailu perustuu 4 tapaukseen: yksinäisen henkilön 6 kk ja 60 kk työttömyyden kestoihin sekä lapsiperheiden (2+2, toinen aikuinen ei työssä) vastaavien kestojen tarkasteluun. Asumistukia ei tässä oteta huomioon. Keskitasoa korkeampi korvausaste on tässä tulkittu työllisyyden kannalta haitalliseksi.

¹³ ennen työttömyyttä 67 % keskituloista ansaitsevien vertailu perustuu samoihin tapauksiin kuin edellä, mutta tässä myös asumistuet otetaan huomioon korvausasteessa. Tulkinta on tässä samansuuntainen kuin edellä keskituloisilla.

LÄHTEET

Economic Policy Council Report 2015. https://www.talouspolitiikanarviointineuvosto.fi/wordpress/wp-content/uploads/2016/05/Economic_Policy_Council_Report_2015.pdf

Economic Policy Council Report 2018. https://www.talouspolitiikanarviointineuvosto.fi/wordpress/wp-content/uploads/2019/01/Report2018_fixed.pdf

[Eurostat, tilastotietokannat.](#)

Grunfelder, Julien – Rispling, Linus – Norlén, Gustaf (eds.) (2018); State of the Nordic region 2018. Theme 2: Labour Force. Nord 2018:003, Nordic Council of Ministers.

<http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1180267/FULLTEXT01.pdf> 22.2.2019

Kaitila Ville – Kauhanen Antti – Kuusi Tero – Lehmus Markku – Maliranta Mika – Vihriälä Vesa (2018): Suomen kasvu - Menetetty vuosikymmen ja lähivuosien mahdollisuudet. Elinkeinoelämän tutkimuslaitos, Raportit 87. <https://www.etla.fi/julkaisut/suomen-kasvu-menetetty-vuosikymmen-ja-lahivuosien-mahdollisuudet/>

Kambur, O. – Pärnänen, A.: Suomi–Ruotsi –vertailu: Pienten lasten äitien työssäolossa ei suuria eroja. Tieto&Trendit 2017

Kullander, M. – Tønnes Lönnroos, L. (2016) Styrning av Arbetsmarknaden i Norden. TemaNord 2016:556, Nordiska Ministerrådet

Langenbucher, Kristine (2015); How demanding are eligibility criteria for unemployment benefits? Quantitative indicators for OECD and EU countries. OECD Social, Employment and Migration Working Papers No 166

<https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/5jrxtk1zw8f2-en.pdf?expires=1554900655&id=id&ac-name=guest&checksum=9D00118D2F3793C9A7317DE4A464DEA2>

Obstbaum Meri (2018): Rakennetyöttömyyden pieneminen laskisi työttömyyttä pysyvästi. Euro & Talous, Blogi 23.8.2018. <https://www.eurojatalous.fi/fi/blogit/2018/rakennetyottomyyden-pieneneminen-laskisi-tyottomyytta-pysyvasti/>

[OECD, tilastotietokannat](#)

Työpaikkojen lisäyksestä ja politiikan ansiosta – täsmennys Etlan arvioon. Vesa Vihriälän kolumni 23.11.2018

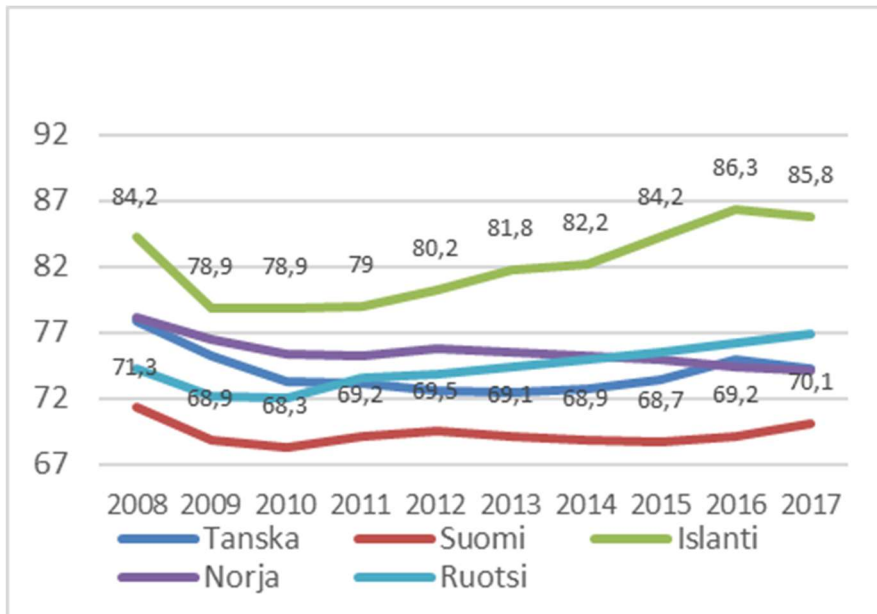
<https://www.etla.fi/ajankohtaista/tyopaikkojen-lisayksesta-ja-politiikan-ansiosta-tasmennys-etlan-arvioon/>

Wessman Roger (2018): Mitä voimme oppia paikallisesta sopimisesta Ruotsissa? <https://www.mustread.fi/artikkelit/mita-voimme-oppia-paikallisesta-sopimisesta-ruotsissa/> 9.11.2018

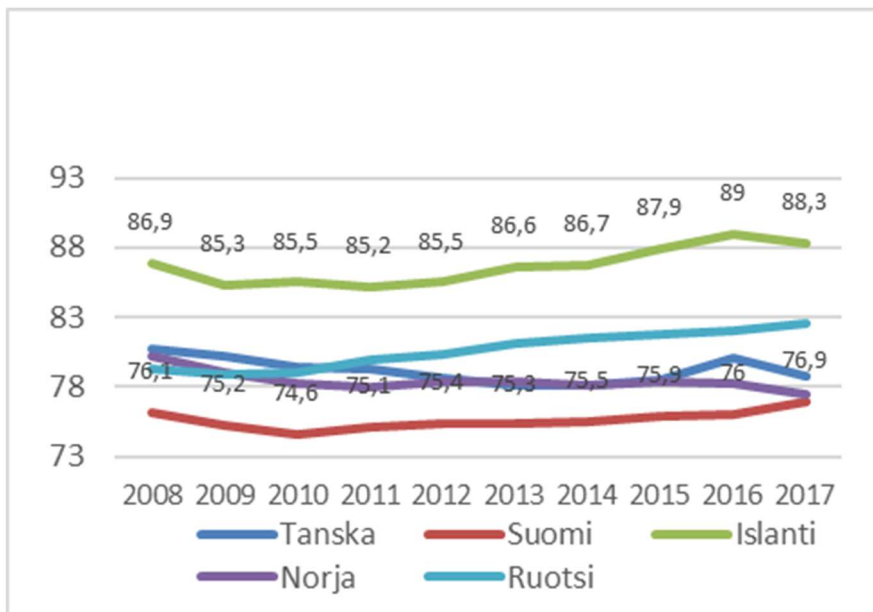
Wessman Roger (2017): Miten Ruotsin palkkamalli oikeasti toimii ja miksi sitä ei voi sellaisenaan siirtää Suomeen <https://www.mustread.fi/artikkelit/miten-ruotsin-palkkamalli-oikeasti-toimii-ja-miksi-sita-ei-sellaisenaan-voi-siirtaa-suomeen/> 19.10.2017

LIITTEET

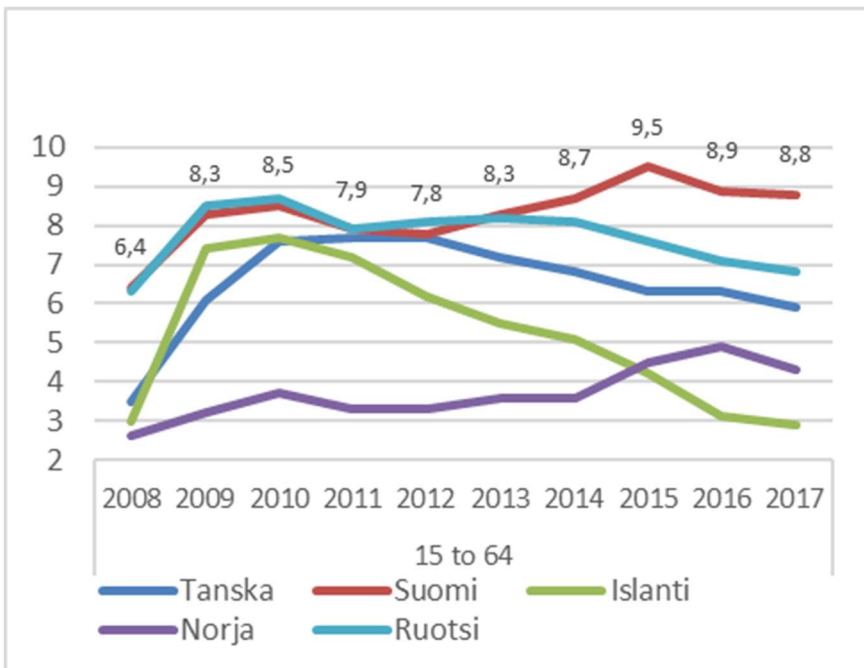
Liitekuvio 1. Työllisyysasteet Pohjoismaissa v. 2008–2017, % 15–64-v. väestöstä (Lähde: OECD)

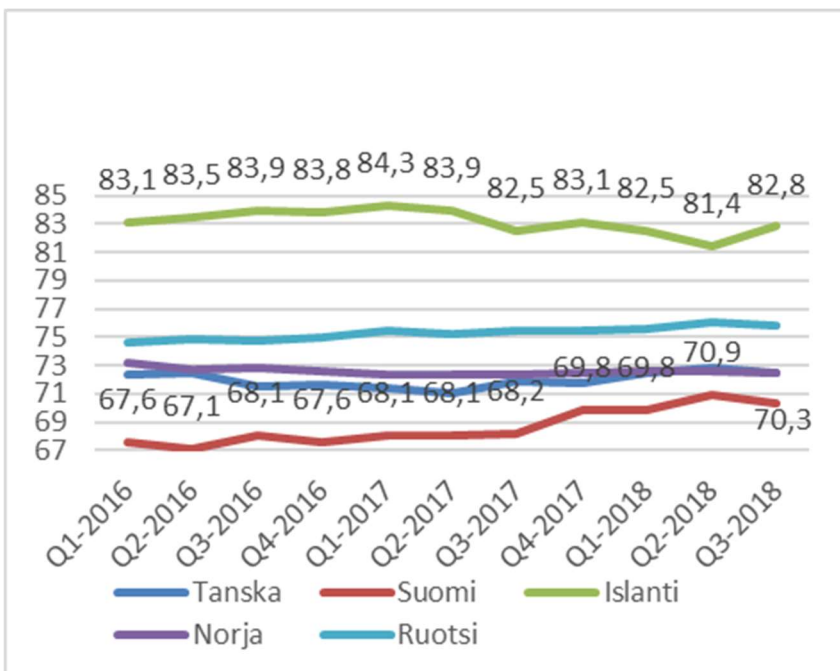
Liitekuvio 2. Työvoimaosuudet Pohjoismaissa v. 2008–2017, % 15–64-v. väestöstä

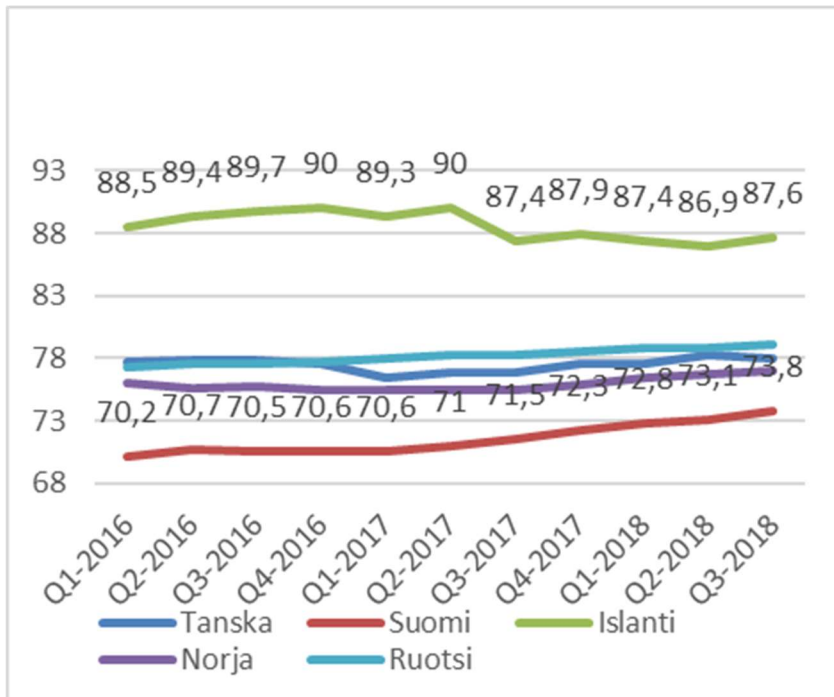
Liitekuvio 3. Työttömyysasteet Pohjoismaissa v. 2008–2017, % (Lähde: OECD)

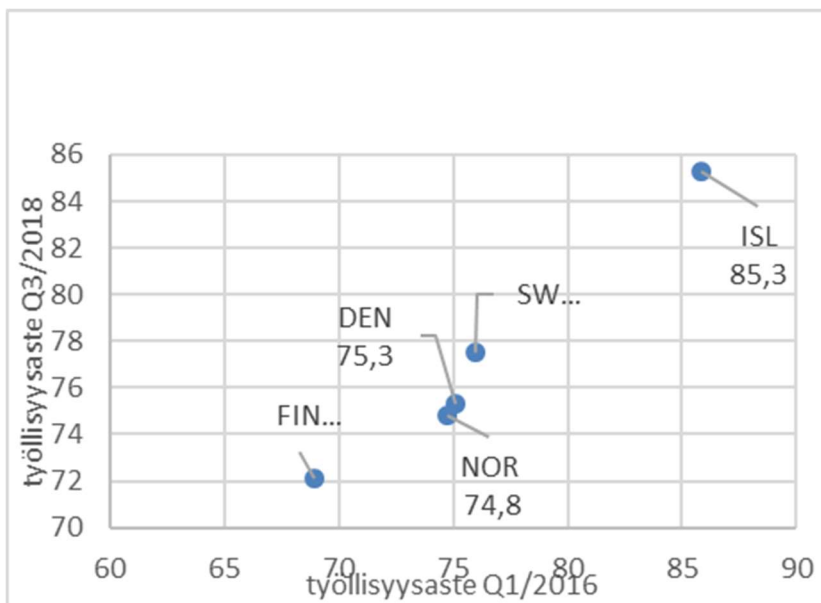
Liitekuvio 4. 15–64-vuotiaiden naisten viimeaikaiset työllisyysasteet Pohjoismaissa kvartaaleittain, kausitasoitettut luvut (Lähde: OECD)

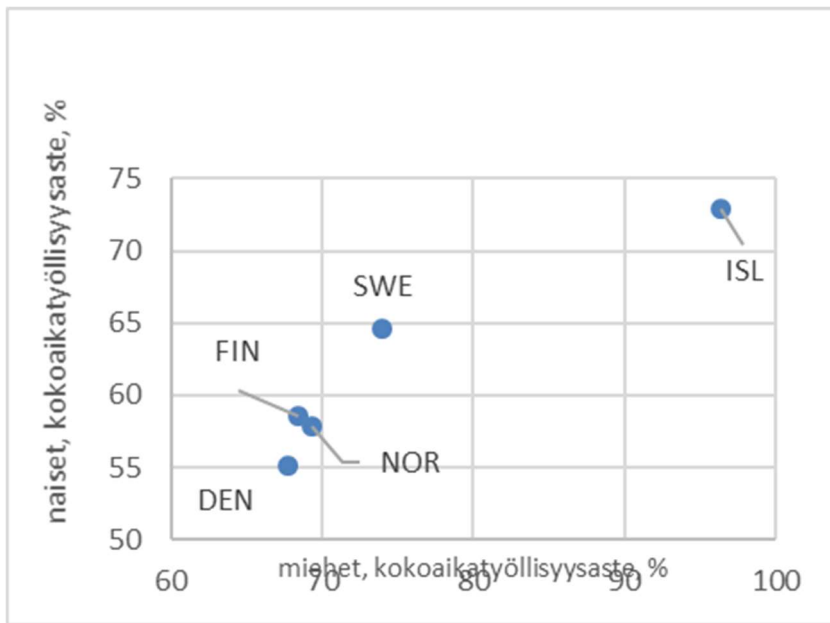
Liitekuvio 5. 15–64-vuotiaiden miesten viimeaikaiset työllisyysasteet Pohjoismaissa kvartaaleittain, kausitasoitettut luvut (Lähde: OECD)

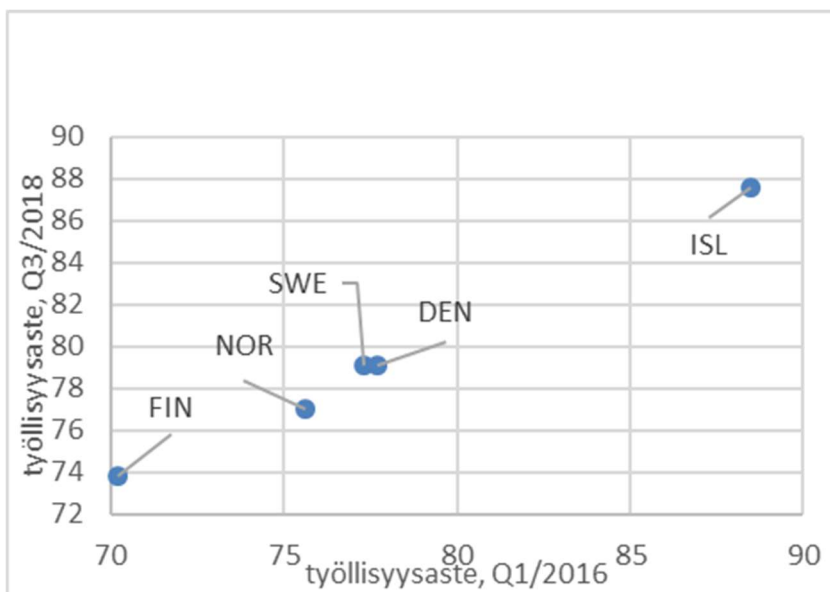
Liitekuvio 6. Pohjoismaiden kausitasoitettut työllisyysasteet Q1/2016 ja Q3/2018

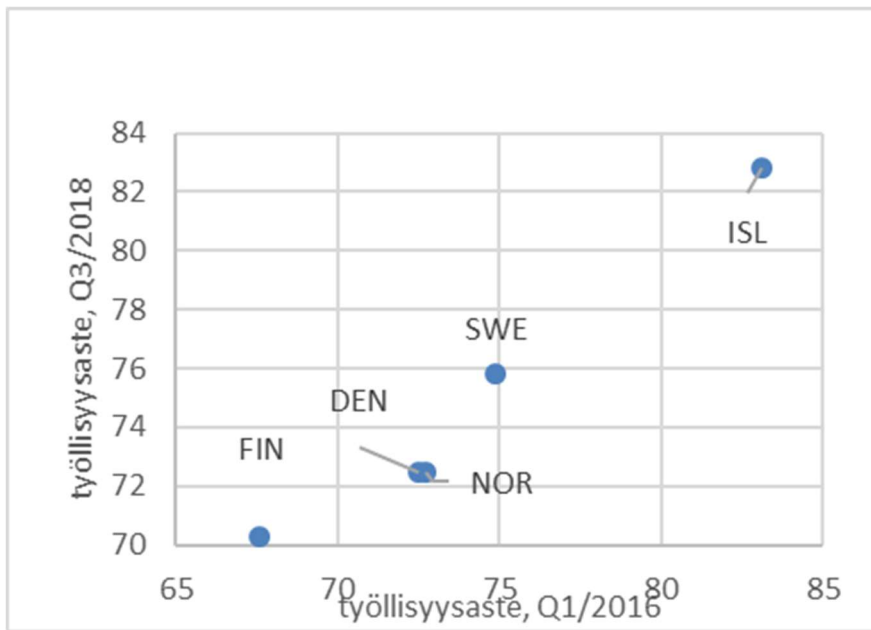
Liitekuvio 7. Miesten ja naisten kokoaikatyöllisyysasteet Pohjoismaissa v. 2016, %

Liitekuvio 8. Miesten työllisyysasteet Pohjoismaissa I/2016 ja III/2018, kausitasoitettut luvut

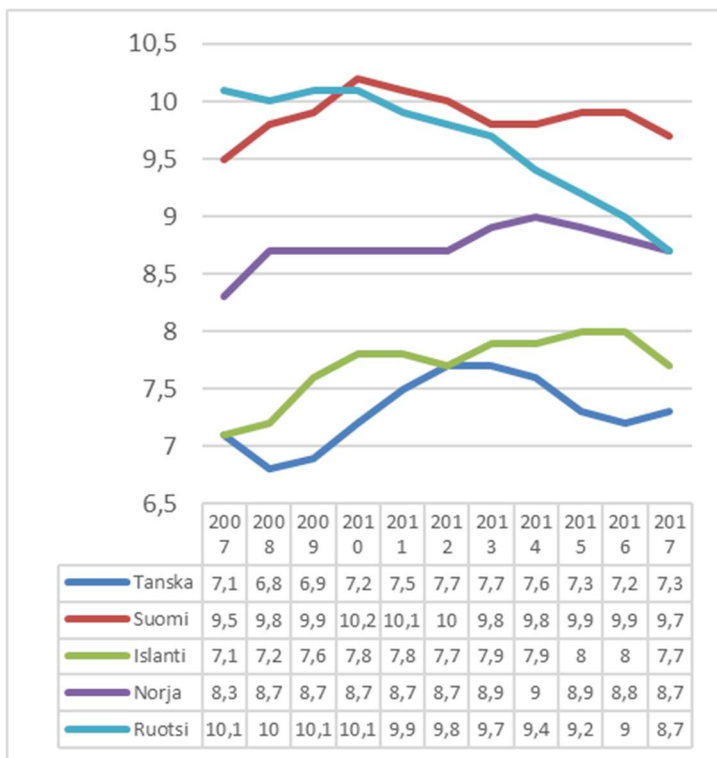
Liitekuvio 9. Naisten työllisyysasteet Pohjoismaissa I/2016 ja III/2018, kausitasoitettut luvut

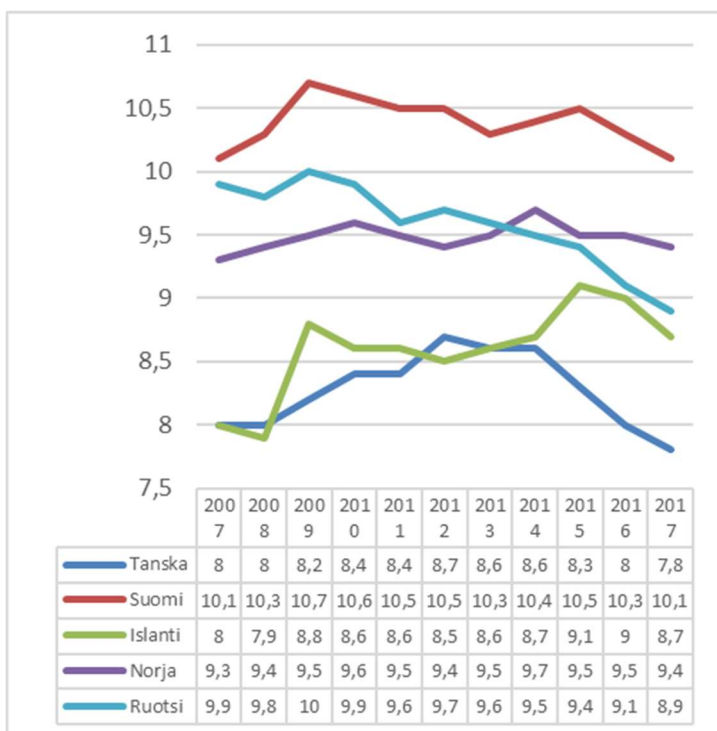
Liitetaulukko 1. Työn tuottavuus ja työpanos Pohjoismaissa v. 2008–2017, vuosimuutos % (Lähde: OECD)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Tanska										
työn tuottavuus (bkt/työtunti)	-1,5	-0,9	3,9	0,3	1,9	0,8	1,6	1,4	0,5	1,1
työpanos (työtunnit henkeä kohti)	0,4	-4,5	-2,4	0,6	-2	-0,2	-0,5	0,2	1	0,4
Suomi										
työn tuottavuus (bkt/työtunti)	-1,1	-4,7	3,3	1,6	-1,6	0,6	0	0,3	2,1	1,9
työpanos (työtunnit henkeä kohti)	1,4	-4,2	-0,8	0,5	-0,3	-1,8	-1,1	-0,5	0,1	0,7
Islanti										
työn tuottavuus (bkt/työtunti)	1,1	7,1	-1,7	0	0,4	1,5	0,1	1,5	3,3	0,7
työpanos (työtunnit henkeä kohti)	-1,6	-12,9	-1,4	1,5	0,3	1,6	0,8	1,9	2,5	0,9
Norja										
työn tuottavuus (bkt/työtunti)	-3	0,3	0,6	-0,8	0,8	0,7	0,6	1,4	0,8	1,7
työpanos (työtunnit henkeä kohti)	2,3	-3,2	-1,1	0,4	0,6	-0,9	0,3	-0,5	-0,4	-0,5
Ruotsi										
työn tuottavuus (bkt/työtunti)	-1,8	-2,4	3,3	0,7	-0,1	0,8	1,2	2,9	0,1	0,6
työpanos (työtunnit henkeä kohti)	0,5	-3,7	1,7	1,2	-0,9	-0,4	0,4	0,5	1,3	0,1

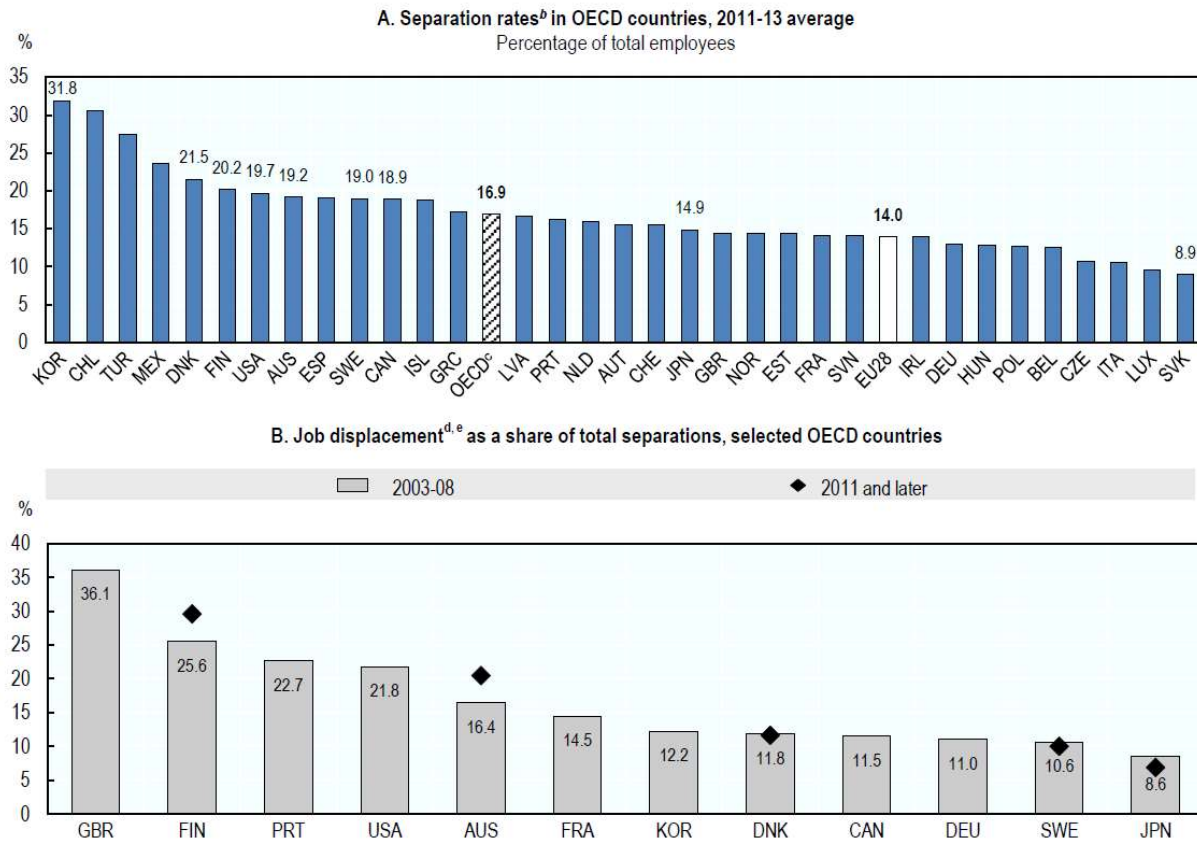
Liitekuvio 10. Keskimääräinen työsuhteen kesto, naiset, vuotta (Lähde: OECD)

Liitekuvio 11. Keskimääräinen työsuhteen kesto, miehet, vuotta (Lähde: OECD)

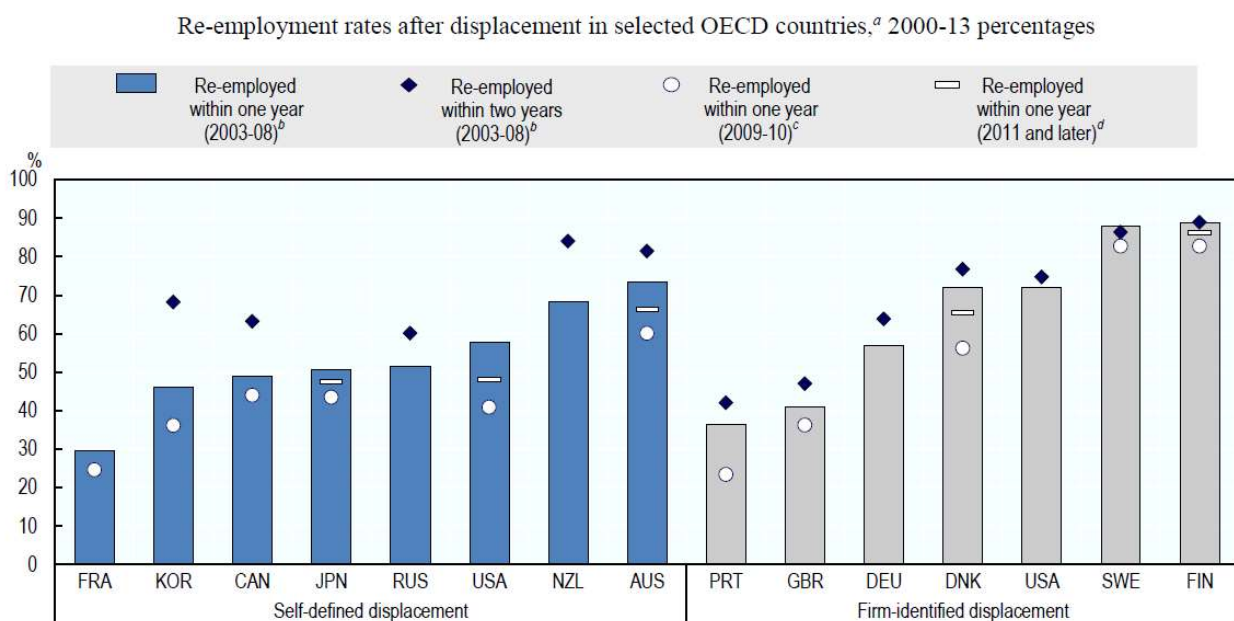

Liitekuvio 12. Työstä eroamisasteet (ylempi) ja niistä irtisanomisten osuus (alempi) eräissä OECD-maissa (Lähde: OECD Employment Outlook 2018)

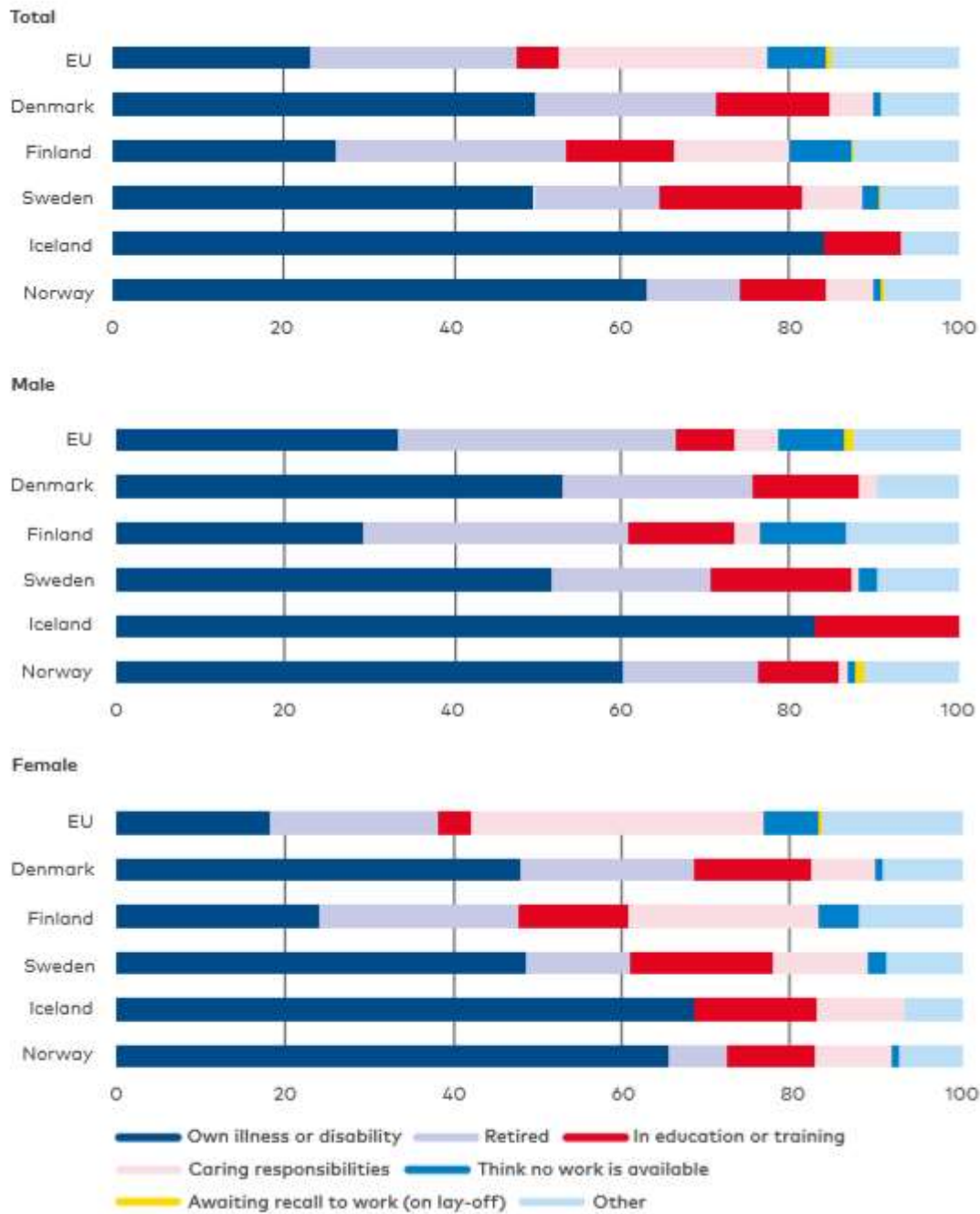
Liitekuvio 13. Irtisanottujen uudelleentyöllistyminen eräissä maissa (Lähde: OECD, Employment Outlook 2018)

Figure 4.3. Displaced workers find new jobs much more rapidly in some OECD countries than in others

Liitekuvio 14. 25–64-vuotias työvoiman ulkopuolinen väestö sukupuolen ja ulkopuolisuuden syyn mukaan (State of the Nordic region 2018. Theme 2: Labour Force. Nord 2018:003)

Figure 6.3 Inactive population (25–64 years) – main reasons for not seeking employment 2016.

Data source: Eurostat.

www.tem.fi -> julkaisut -> TEM-analyyseja

Nio Ilkka (1/2008); **Työvoimatoimistojen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden arviointi – esimerkkinä rakenteellisen työttömyyden alentaminen**

Torvi Kai (2/2008); **Maahanmuutto vastauksena työvoiman saatavuuteen – loppuraportti**

Nio Ilkka – Torvi Kai – Tuomaala Mika (3/2008); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin talous- ja työmarkkinaennuste**

Nio Ilkka – Sardar Paula (4/2008); **Työvoimapolitiisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuosina 2005 ja 2006**

Tuomaala Mika (5/2008); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2007**

Alatalo Johanna – Tuomaala Mika (6/2008); **Alueelliset rakennemuutokset**

Mella Ilkka (7/2008); **Maakuntien suhdannekehitys**

Nio Ilkka – Torvi Kai – Tuomaala Mika (8/2008); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin talous- ja työmarkkinaennuste, syksy 2008**

Tuomaala Mika – Torvi Kai (9/2008); **Kohti työperusteista maahanmuuttoa: Ulkomailta palkattavan työvoiman tarpeen arviointi**

Alatalo Johanna – Räisänen Heikki (10/2009); **Työttömyysturvan uudistuslinjausten ex ante -vaikutusarviointia**

Nio Ilkka – Torvi Kai – Tuomaala Mika (11/2009); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin talous- ja työmarkkinaennuste, kevät 2009**

Heinonen Ville – Kangaspunta Kirsi – Räisänen Heikki – Sardar Paula (12/2009); **Työllisyys ja työttömyys eri koulutustasoilla – tilastollinen tarkastelu**

Tuomaala Mika (13/2009); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2008**

Alatalo Johanna – Torvi Kai (14/2009); **Joustoturva Suomen työmarkkinoilla: indikaattorit ja niiden tulkinta**

Mella, Ilkka (15/2009); **Maakuntien suhdannekehitys 2007–2009**

Alatalo Johanna – Nio Ilkka – Tuomaala Mika (16/2009); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin talous- ja työmarkkinaennuste, syksy 2009**

Kaarna Anssi (17/2009); **Väestön hyvinvointi alueilla – tilastollinen katsaus**

Nio Ilkka – Sardar Paula (18/2009); **Työvoimapolitiisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuosina 2006 ja 2007**

Räisänen Heikki – Tuomaala Mika (19/2010); **TE-toimistojen tuottavuus ja työpaikkojen täytön tehokkuus**

Kaarna Anssi – Mella Ilkka (20/2010); **Maakuntien suhdannekehitys 2008–2010**

Nio Ilkka – Tuomaala Mika (21/2010); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste**

Tuomaala Mika (22/2010); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2009**

Kaarna Anssi – Mella Ilkka (23/2010); **Maakuntien suhdannekehitys 2008–2010**

Nio Ilkka – Sardar Paula (24/2010); **Työvoimapolitiittisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuonna 2008**

Alatalo Johanna – Nio Ilkka – Tuomaala Mika (25/2010); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, syksy 2010**

Alatalo Johanna – Räisänen Heikki – Tuomaala Mika (26/2010); **Työvoiman rekrytointi taantumassa – julkisen työnvälityksen näkökulma**

Alatalo Johanna – Räisänen Heikki – Tiainen Pekka (27/2010); **Lainsäädännön työllisyysvaikutusten arviointi ja taloudelliset vaikutukset**

Avikainen Ahti – Kerminen Päivi – Korhonen Tiina – Murto Mikko – Peura Jari (28/2010); **Työhönoitamisesta työn tarjoamiseen – työhönoitusten käyttöä koskeva selvitys ja kehittämissesitykset**

Kaarna Anssi – Mella Ilkka (29/2011); **Maakuntien suhdannekehitys 2009 – 2011**

Alatalo Johanna – Räisänen Heikki – Tuomaala Mika (30/2011); **Työvoimatilanne metsäalan ammateissa**

Douglas Inka – Kerminen Päivi – Meling Timo – Peura Jari (31/2011); **Työttömyysturvan menettäminen työvoimapolitiittisesti moitittavan menettelyn takia**

Alatalo Johanna – Nio Ilkka – Tuomaala Mika (32/2011); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste**

Tuomaala Mika (33/2011); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2010**

Nio Ilkka – Sardar Paula (34/2011); **Työvoimapolitiittisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuonna 2009**

Järviemi Päivi (35/2011); **Suomen työelämän muutoksia 2000 luvulla – Tutkimuksesta vaikuttavaan kehittämiseen?**

Alatalo Johanna – Nio Ilkka – Tuomaala Mika (36/2011); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, syksy 2011**

Hytönen Jukka – Mella Ilkka – Pousi Anu (37/2011); **Äkillisen rakennemuutoksen alueet 2007–2011**

Räisänen Heikki (38/2011); **Rekrytinnin mustan laatikon avaaminen: rekrytinnin syyt, rekrytinniongelmat ja hakukanaavat Suomessa v. 2010**

Mella Ilkka (39/2012); **Maakuntien suhdannekehitys 2010–2012**

Alatalo Johanna – Tuomaala Mika (40/2012); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, kevät 2012**

Tuomaala Mika (41/2012); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa 2011**

Sihto Matti – Tuomaala Mika – Sardar Paula (42/2012); **Työvoimapolitiittisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuonna 2010**

Koponen Eija-Leena – Laiho Ulla-Maija – Tuomaala Mika (43/2012); **Mistä tekijät sosiaali- ja terveysalalle – työvoimatarpeen ja -tarjonnan kehitys vuoteen 2025**

Alatalo Johanna – Tuomaala, Mika (44/2012); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin ennuste. Syksy 2012**

Sihto Matti – Sardar Paula (45/2012); **Ikääntyneiden työllisyys- ja työttömyyskehitys uuden ikäpolitiikan aikana**

Honkanen Petri – Kangaspunta Seppo – Koponen Eija-Leena – Tukki Jukka – Tuohinen Titta (46/2013); **Ilmiöitä 2013 – Toimintaympäristön muutoksia, joita TEM ei voi väistää**

Räisänen Heikki (47/2013); **Onko yksikään työllisyyskokeilu onnistunut Suomessa?**

Mella Ilkka – Poursu Laura (48/2013); **Maakuntien suhdannekehitys 2011–2013**

Alatalo Johanna – Koponen Eija-Leena – Saijets Heli (49/2013); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin ennuste. Kevät 2013**

Koponen Eija-Leena (50/2013); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa 2012**

Koponen Eija-Leena – Räisänen Heikki (51/2013); **Minne ja miten uudet työpaikat syntyvät?**

Alatalo Johanna – Räisänen Heikki – Saijets Heli (52/2013); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin ennuste. Syksy 2013**

Sihto Matti – Sardar Paula (53/2013); **Työvoimapolitiisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuonna 2011**

Räisänen Heikki (54/2013); **Työtarjousten vaikutus työpaikkojen täytön ja rekrytoinnin kestoon julkisessa työnvälityksessä**

Räisänen Heikki – Sardar Paula (55/2014); **Virta-varanto -kaaviot TEM:n työnvälityksen tilastojärjestelmässä – käsitteitä, sovelluksia ja tulkintoja**

Mella Ilkka – Urjankangas Hanna (56/2014); **Maakuntien suhdannekehitys 2012 – 2014**

Alatalo Johanna – Hämäläinen Hanna – Räisänen Heikki (57/2014); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, kevät 2014**

Vuorinen Pentti (58/2014); **Läpidigitalisoitunut maailma – Virtuaalinen tulevaisuus keskuudesamme – TrendWikiä hyödyntävä raportti**

Räisänen Heikki (59/2014); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa 2013**

Alatalo Johanna – Hämäläinen Hanna – Maunu Tallamaria (60/2014); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, Syksy 2014**

Räisänen Heikki – Järvelä Simo (61/2014); **Työtarjousten käytön lisäys – vuoden 2014 politiikka-muutoksen arviointia**

Sihto Matti – Maunu Tallamaria – Sardar Paula (62/2014); **Työvoimapolitiisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuonna 2012**

Kangaspunta Seppo (63/2015); **Näkökulmia digitaaliseen maailmaan, Trendwikin vuosiraportti 2015**

Alatalo Johanna – Maunu Tallamaria – Räisänen Heikki – Tuomaala Mika (64/2015); **Uusien työpaik-
kojen synty toimipaikoissa 2011–2014**

Maunu Tallamaria (65/2015); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa 2014**

Alatalo Johanna – Hämäläinen Hanna – Maunu Tallamaria (66/2015); **Työ- ja elinkeinoministeriön ly-
hyen aikavälin työmarkkinaennuste, kevät 2015**

Maunu Tallamaria – Sardar Paula (67/2015); **Työvoimapolitiikan palveluilta sijoittuminen vuonna
2013**

Alatalo Johanna – Hämäläinen Hanna – Maunu Tallamaria (68/2015); **Työ- ja elinkeinoministeriön ly-
hyen aikavälin työmarkkinaennuste, syksy 2015**

Räisänen Heikki – Järvinen Päivi – Hjelt Jan (69/2016); **Paikallisen sopimisen laajuus ja
ominaispiirteet eräissä Euroopan maissa**

Räisänen Heikki (70/2016); **Saavutettiinkö kylläntymispiste? Työtarjousten lisätyn käytön vaiku-
tus avointen työpaikkojen täyttöön ja rekrytoinnin kestoon vuonna 2015**

Alatalo Johanna – Hämäläinen Hanna – Maunu Tallamaria (71/2016); **Työ- ja elinkeinoministeriön ly-
hyen aikavälin työmarkkinaennuste, kevät 2016**

Maunu Tallamaria – Räisänen Heikki (72/2016); **Minne uudet työpaikat syntyivät vuonna 2015?**

Maunu Tallamaria (73/2016); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2015**

Tuomaala Mika (74/2016); **Palveluista sijoittuminen vuosina 2013 ja 2014**

Alatalo Johanna – Hämäläinen Hanna – Mähönen Erno (75/2016); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen
aikavälin työmarkkinaennuste, syksy 2016**

Alatalo Johanna – Mähönen Erno – Räisänen Heikki (76/2017); **Nuorten ja nuorten aikuisten työelämä
ja sen ulkopuolisuus**

Rikama Samuli (77/2017); **Voimakkaasti kasvuhakuiset pk-yritykset**

Repo Joonas (78/2017); **Maakuntien suhdannekatsaus 2017**

Alatalo Johanna – Mähönen Erno – Hämäläinen Hanna (79/2017); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen
aikavälin työmarkkinaennuste, kevät 2017**

Räisänen Heikki (80/2017); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa 2016**

Maunu Tallamaria – Räisänen Heikki (81/2017); **Minne uudet työpaikat syntyivät vuonna 2016?**

Rikama Samuli (82/2017); **Pk-yritysten kansainvälistyminen syksy 2017**

Alatalo Johanna – Hämäläinen Hanna – Maunu Tallamaria – Mähönen Erno (83/2017); **Työ- ja elinkei-
noministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, syksy 2017**

Mähönen Erno – Oravainen Henriikki (84/2018); **Kauppojen aukioloaikojen vapauttaminen ja pienyrit-
täjien asema kauppakeskuksissa**

Maunu Tallamaria (85/2018) **Työvoiman hankinta toimipaikoissa 2017**

Alatalo Johanna – Hämäläinen Hanna – Maunu Tallamaria – Mähönen Erno (86/2018) **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, kevät 2018**

Räisänen Heikki (87/2018); **Taloukasvu ja rekrytointi julkisessa työnvälityksessä**

Tuomaala Mika (88/2018); **Aktiivisilta työvoimapolitiittisilta palveluilta avoimille työmarkkinoille sijoittuminen vuonna 2016**

Maunu Tallamaria – Räisänen Heikki (89/2018); **Minne uudet työpaikat syntyivät vuonna 2017?**

Johanna Alatalo – Hanna Hämäläinen – Erno Mähönen (90/2018); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, syksy 2018**

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet